

Dział Badań, Monitorowania oraz Współpracy Międzynarodowej
Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

RAPORT WOJEWÓDZKI

**Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii
na terenie województwa lubelskiego w 2023 roku**

**Opracowała:
dr Justyna Syroka
Ekspert Wojewódzki ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii
Lublin, grudzień 2024**

Spis treści

I.	<u>WPROWADZENIE</u>	<u>1</u>
II.	<u>OPIS SYTUACJI, EPIDEMIOLOGIA, CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA NARKOMANII NA TERENIE WOJEWÓDZTWA</u>	<u>5</u>
1.	UŻYWANIE NARKOTYKÓW	5
2.	NARKOMANIA: PROBLEMOWE UŻYWANIE NARKOTYKÓW ORAZ KONSEKWENCJE ZDROWOTNE I SPOŁECZNE.	8
4.	DOSTĘPNOŚĆ NARKOTYKÓW	23
III.	<u>OPIS I OCENA POSIADANYCH ZASOBÓW ORAZ PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ W WOJEWÓDZTWIE</u>	<u>27</u>
1.	POLITYKA	27
2.	OGRANICZANIE POPYTU	29
2.1	PROFILAKTYKA	29
2.2	LECZENIE I REHABILITACJA	34
2.3	READAPTACJA SPOŁECZNA	36
2.4	OGRANICZANIE SZKÓD ZDROWOTNYCH	39
3.	OGRANICZANIE PODAŻY	42
IV.	<u>WNIOSKI I REKOMENDACJE</u>	<u>47</u>
	WNIOSKI	47
	REKOMENDACJE	51
V.	<u>STRESZCZENIE</u>	<u>52</u>
VI.	<u>BIBLIOGRAFIA</u>	<u>53</u>
VII.	<u>ZAŁĄCZNIKI</u>	<u>VII-1</u>
1.	WYKAZ SKRÓTÓW	VII-1
2.	WYKAZ WYKRESÓW	VII-2
3.	WYKAZ TABEL	VII-2
4.	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	VII-2

I. WPROWADZENIE

Województwo lubelskie położone jest w południowo – wschodniej części Polski. Zajmuje 25 122 km² powierzchni, co stanowi 8% ogółu kraju. Lubelszczyzna sąsiaduje z 4 województwami: od strony północnej z województwem podlaskim i mazowieckim, od zachodniej ze świętokrzyskim, a południowej z podkarpackim. Strona wschodnia stanowi granicę terytorialną kraju oraz Unii Europejskiej, a sąsiadujemy z Białorusią i Ukrainą. Zgodnie z podziałem administracyjnym w obrębie województwa znajduje się 213 gmin, 20 powiatów oraz 4 miasta na prawach powiatu (Biała Podlaska, Chełm, Lublin oraz Zamość). Według danych GUS w województwie są ogółem 162 gminy wiejskie, 31 gmin miejsko-wiejskich oraz 20 miejskich, a także 51 miast.

Na koniec 2023 r. liczba ludności Polski wyniosła 37 636 508, tj. o 129 819 osób mniej niż na koniec 2022 r. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 31 grudnia 2023 r. w województwie lubelskim mieszkało 2 011 047 osób. W porównaniu z 2022 r. liczba ludności regionu zmalała o 13 590 osób, tj. 0,7%. Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w województwie lubelskim była niższa niż w kraju i wynosiła 80 osoby na km² wobec 120 w kraju.

Województwo lubelskie należy do stosunkowo mało zurbanizowanych. Wskaźnik urbanizacji dla województwa kształtuje się na poziomie niższym niż średnia jego wartość w kraju. Łącznie w 51 miastach zamieszkiwało 926 885 osób, co stanowi 46% ogółu ludności, podczas gdy w kraju ludność miast stanowiła 59,45% ogółu populacji.

Stolicą województwa lubelskiego jest Lublin, miasto na prawach powiatu, z 329 565 mieszkańcami na koniec 2023 r. Mieszkańcy Lublina stanowili 16,4% ogółu ludności województwa. Od połowy lat dziewięćdziesiątych obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności województwa lubelskiego. Związany jest on z ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji wewnętrznych i zewnętrznych. Niekorzystna sytuacja w zakresie umieralności wraz z bardzo niskim poziomem urodzeń przyczyniły się do ujemnego poziomu przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów). W 2023 r. w województwie lubelskim przyrost naturalny wyniósł minus 9 418.

W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., saldo migracji na pobyt stały było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu omawianego okresu przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w tym czasie. W wyniku ujemnego salda migracji stałych liczba mieszkańców województwa lubelskiego w 2023 r. zmniejszyła się o 4 468 osób.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że struktura ludności według płci w województwie lubelskim od kilku lat nie ulega większym zmianom. Na koniec 2023 r. liczba kobiet w województwie lubelskim wyniosła 1 037 636, natomiast liczba mężczyzn – 973 411. Taka tendencja utrzymuje się również w skali kraju. W 2023 r. w województwie lubelskim kobiety stanowiły, podobnie jak przed rokiem, 51,6% ogółu ludności województwa, 51,7 ogółu mieszkańców kraju.

Ekonomiczne grupy ludności klasyfikuje się w trzech przedziałach wiekowych (istotnych z punktu widzenia rynku pracy):

- Wiek przedprodukcyjny – osoby do 17 roku życia;
- Wiek produkcyjny uwzględniający granicę wiekową mężczyzn i kobiet. Mężczyzn klasyfikuje się w przedziale wiekowym od 18 do 64 lat, natomiast kobiety od 18 do 59 lat;
- Wiek poprodukcyjny – wiek mężczyzn liczony jest od ukończenia 65 roku życia i powyżej oraz kobiet - 60 lat i powyżej.

Struktura ludności według wieku w województwie lubelskim zmienia się z roku na rok. Maleje liczba dzieci i młodzieży, a wzrasta liczba ludności w starszych rocznikach. Przyczyną tych zmian jest przesuwanie się w czasie „roczników wyżów i niżów demograficznych”, a także obserwowany od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku spadek dzietności kobiet oraz wydłużenie się przeciętnego czasu trwania życia. W wyniku zmian demograficznych zachodzących w województwie lubelskim liczba osób młodych w wieku poniżej 18 lat na przestrzeni 2022 r. i 2023 r. zmniejszyła się z 369 603 osób do 357 538 osób.

Liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się z 1 176 503 osób w 2022 r. do 1 162 919 osób w 2023 r.

Natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się z 483 207 osób w 2022 r. do 490 590 osób w 2023 r. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 24,4% mieszkańców województwa. W Polsce w 2023 r. wartość omawianego współczynnika wynosiła 23,3%. Grupa osób w wieku poprodukcyjnym jest silnie zróżnicowana ze względu na płeć. W województwie lubelskim udział kobiet w tej zbiorowości wynosi 65,9% (323 096) natomiast mężczyzn 34,1% (167 494). W Polsce wśród osób w wieku poprodukcyjnym (8 786 167) kobiety stanowią 65,4% (5 743 479), mężczyźni – 34,6% (3 042 688). Zarówno wiek przedprodukcyjny jak i produkcyjny charakteryzują się większą liczbą mężczyzn niż kobiet, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym to przede wszystkim kobiety (65,9%). Zjawisko starzenia się społeczeństwa jest obserwowane od wielu lat. Z danych GUS wynika, że liczba osób powyżej 60 roku życia wzrasta systematycznie, zarówno w kraju jak i w województwie

lubelskim. W kraju osoby powyżej 60 roku życia stanowią 26,3% ogółu ludności. W województwie lubelskim osoby powyżej 60 lat (551 825 osób) stanowią 27,4% mieszkańców województwa. Najliczniejszą grupę tworzą osoby w przedziale wiekowym 70 lat i więcej, którzy stanowią 51,5 % ogółu osób w wieku 60 i więcej lat. Województwo lubelskie znalazło się wśród województw, w których proces starzenia się społeczeństwa przebiegać będzie najszybciej.

Na koniec grudnia 2023 r. w powiatowych urzędach pracy województwa lubelskiego zarejestrowanych było 57 386 osób bezrobotnych, spośród których 31 809 osób zamieszkiwało tereny wiejskie. W ogólnej liczbie bezrobotnych kobiety stanowiły 49,3%. W porównaniu z grudniem 2022 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 3 868 osób tj. o 6,3%. Spośród bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na koniec grudnia 2023 r. prawa do zasiłku nie posiadało 50 721 osób. Ich udział w liczbie bezrobotnych ogółem wyniósł 88,4% i był niższy niż na koniec grudnia 2022 r. o 0,2 p. proc (90,3%). W kraju prawa do zasiłku nie posiadało 85,8% bezrobotnych. W 2023 r. stopa bezrobocia w województwie lubelskim wyniosła 7,5% i była niższa o 0,6 p. proc. niż w grudniu 2022 r. W Polsce stopa bezrobocia wyniosła 5,1%.

Opisane powyżej zjawiska społeczno-demograficzne mają wpływ na sytuację związaną z kształtowaniem się postaw społecznych jak też działań instytucjonalnych związanych z problematyką narkotykową. Diagnoza województwa lubelskiego w zakresie monitorowania sytuacji związanej z narkomanią powstała na podstawie:

1. Raportu z wykonania i efektów realizacji Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 za rok 2023 (ROPS w Lublinie, 2024).
2. Oceny zasobów pomocy społecznej za 2023 r. (ROPS w Lublinie, 2024).
3. Danych przesłanych przez realizatorów Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2022-2026.
4. Raportu z badania prowadzonego w województwie lubelskim zgodnie z Europejskim Programem Badań Ankietywanych w Szkołach ESPAD 2019 (ang. European School Project on Alcohol and Drugs). (Dąbrowska K., Sierosławski J., 2019).
5. Raportu z badania społecznego: Diagnoza województwa lubelskiego w zakresie używania substancji psychoaktywnych wśród osób dorosłych oraz dostępność oferty

pomocowej w obszarze przeciwdziałania uzależnieniu od substancji psychoaktywnych.
(Zdzisław Wolny, Grupa BST sp. z o.o., ul. Mieczyków 12, 40-748 Katowice, 2019 r.).

6. „Diagnoza zjawiska uzależnień oraz związanych z nim problemów na terenie miasta Lublin”, Towarzystwo Nowa Kuźnia na zlecenie Urzędu Miasta Lublin, 2023 r.

II. OPIS SYTUACJI, EPIDEMIOLOGIA, CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA NARKOMANII NA TERENIE WOJEWÓDZTWA

1. Używanie narkotyków

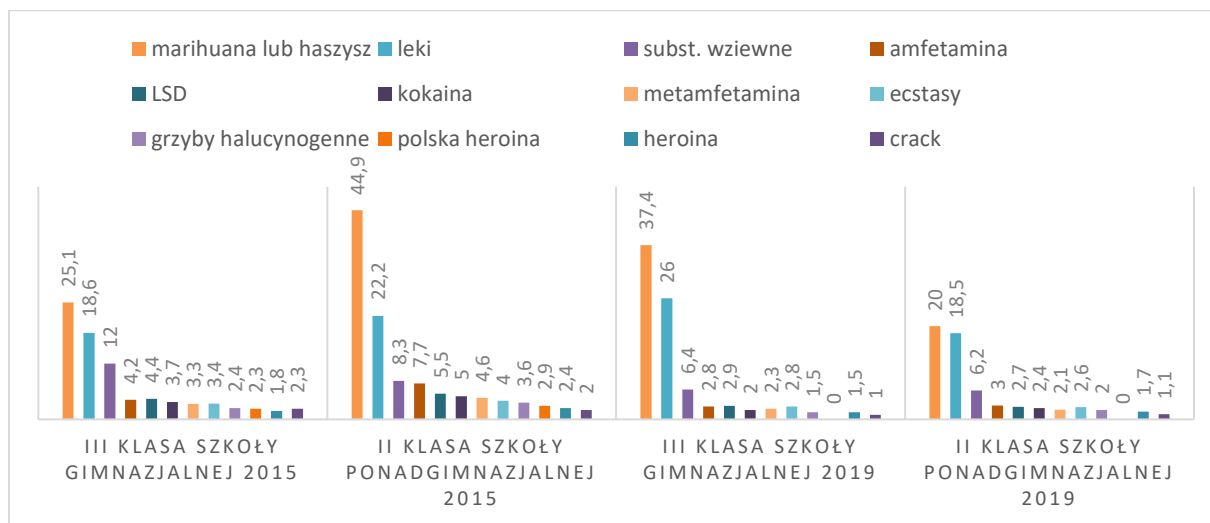
Dane dotyczące rozpowszechniania używania substancji psychoaktywnych pochodzą z raportu ESPAD za 2019 r., (Dąbrowska K., Sierosławski J., 2019). Przyjmując opis z ww. badania do substancji psychoaktywnych zaliczamy będziemy zarówno substancje legalne jak leki przeciwbólowe, nasenne czy substancje wziewne oraz substancje nielegalne. Pod pojęciem substancji nielegalnych rozumiemy tu substancje, których produkcja i obrót nimi są czynami zabronionymi przez prawo, tj. narkotyki i dopalacze.

Wyniki badania ESPAD 2019 pokazały, że większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby sięgające po marihuanę i haszysz. Do ich używania przynajmniej raz w życiu przyznało się w 2019 r. 20,0% młodzieży w wieku 15-16 lat i 37,4% 17 i 18-latków. W 2015 r. było to odpowiednio 25,1% i 45,0%, co oznacza tendencję spadkową w obu grupach wiekowych. Pod względem częstości używania substancji nielegalnych na drugim miejscu są substancje wziewne (6,2% w młodszej grupie i 6,4% w starszej). W poprzednim badaniu była to amfetamina. Dane dotyczące uczniów, którzy przynajmniej raz użyli poszczególnych narkotyków przedstawia wykres 1.

To, co może niepokoić, to fakt że poza marihuaną i haszyszem, o których wspomniano wcześniej wysokie wartości osiąga używanie leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza. Chodzi o używanie legalnych, dostępnych substancji w sposób niezgodny z przeznaczeniem i/lub zaleceniem lekarza. Leki używało w ten sposób 18,5% młodszej kohorty i 26,0% starszej kohorty. To druga substancja pod względem używalności w ogóle. W porównaniu do roku 2015 poprawiła się nieznacznie sytuacja w młodszej grupie, spadek o 3,7%; natomiast w grupie starszej nastąpił wzrost o 7,4%.

Ogólne trendy w woj. lubelskim pokrywają się z trendami obserwowanymi w Polsce. Niewielkie różnice odnotować warto w wypadku leków używanych bez przepisu lekarza. Są one o ponad 2% wyższe niż w Polsce. W pozostałych wypadkach wyniki dla woj. lubelskiego są przeważnie porównywalne lub niższe od wyników w kraju o około 1-4%.

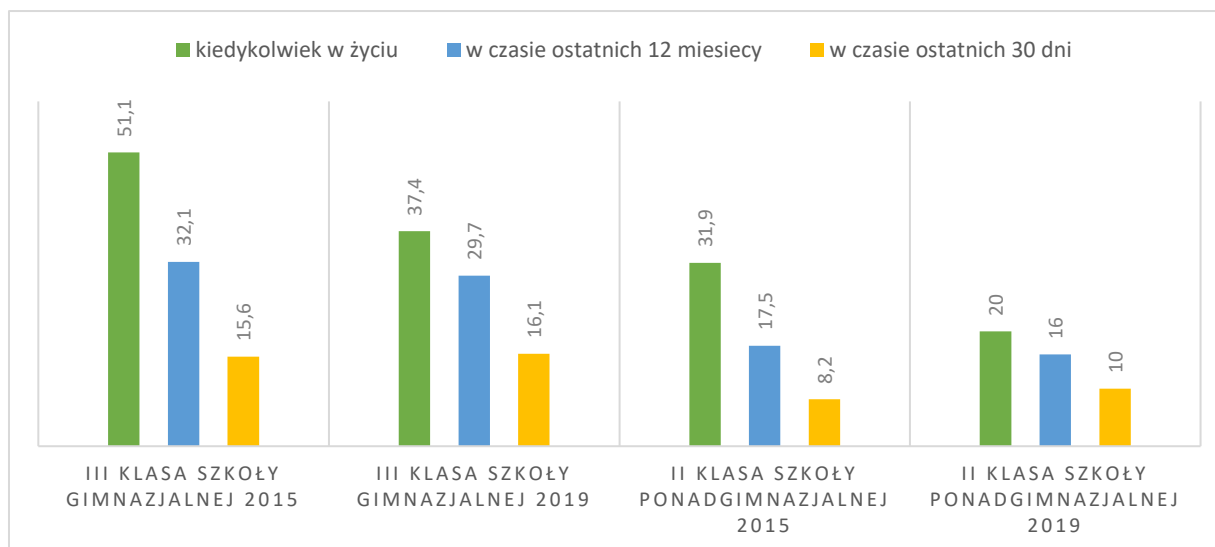
Wykres 1. Używanie narkotyków chociaż raz w życiu (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ESPAD 2015 i 2019

Używanie marihuany i haszyszu przez młodzież przedstawia wykres 2. Dane zawarte w poniższym wykresie pokazują, że marihuany lub haszyszu używało w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem 16% uczniów z młodszej grupy (w 2015 r. 17,5%) i 32,1% ze starszej (bez zmian w stosunku do roku 2015). Pozostałe substancje w obu grupach wiekowych są stosowane znacznie rzadziej niż przed 4 latami w obu grupach wiekowych. Najwyraźniej widać to na przykładzie substancji wziewnych, tj. 6,2% w młodszej grupie przy 12,0% w 2015 roku i 6,4% w starszej grupie przy 8,2% w 2015 r. Odsetki uczniów używających amfetaminy i ekstazy w obu grupach nie przekraczają 3%. Tu szczególnie widoczny spadek jest w grupie starszej.

Wykres 2. Udział procentowy młodzieży używającej marihuany lub haszyszu (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ESPAD 2015 i 2019

Wyniki badania ESPAD wskazują, że rozpowszechnienie podejmowania prób z substancjami psychoaktywnymi jest zależne od płci. Związek między używaniem substancji a płcią występuje na obu poziomach nauczania. Chłopcy częściej deklarują próby używania substancji psychoaktywnych poza lekami uspokajającymi i nasennymi oraz lekami przeciwbólowymi używanymi w celu odurzenia się. Eksperymentowanie z tymi grupami leków bardziej rozpowszechnione jest wśród dziewcząt. Dziewczęta częściej sięgają po alkohol w połączeniu z lekami. Ta tendencja utrzymuje się od 2015 roku.

Określenie skali używania substancji psychoaktywnych w otoczeniu badanych dostarcza uzupełniającego wskaźnika rozpowszechnienia używania tych środków przez młodzież. Zarówno w klasach młodszych, jak i starszych przeważająca większość badanych twierdzi, że nikt z przyjaciół nie używa tych środków. Zgodnie z oczekiwaniami rozpowszechnienie używania poszczególnych substancji psychoaktywnych innych niż alkohol w otoczeniu respondentów nie jest jednakowe (tabela 1). Relatywnie najczęściej spotykamy tu marihuanę i haszysz. 47,9% badanych w młodszej grupie i 66,3% starszych uczniów odpowiedziało, że posiada wśród przyjaciół osoby palące te substancje. Na drugim miejscu wśród substancji zażywanych przez przyjaciół pojawiają się leki uspokajające i nasenne przyjmowane bez przepisu lekarza. 17,0% badanych w młodszej grupie i 22,8% starszych uczniów odpowiedziało, że posiada wśród przyjaciół osoby przyjmujące takie leki w ten sposób. Możemy zaobserwować tu znaczącą zmianę w porównaniu z rokiem 2015.

Jednocześnie w 2023 r. przeprowadzono na zlecenie Miasta Lublin „Diagnozę zjawiska uzależnień oraz związanych z nim problemów na terenie miasta Lublin.” Badaniem objęto dzieci, młodzież, studentów, a także dorosłych z uwzględnieniem różnych grup wiekowych. Co prawda badanie zostało przeprowadzone na terenie jednego powiatu, ale zważywszy na jego rozmiar i znaczenie, a także na potencjał gospodarczo – edukacyjno – kulturalny, śledzenie zmian na tym terenie daje obraz pewnego trendu w województwie.

Wyniki tych badań wskazują, że jedną z najbardziej popularnych substancji używanych zarówno przez osoby niepełnoletnie, jak i dorosłe, jest alkohol. Wzrost ten jest porównywalny do trendów ogólnopolskich. Jednak niepokojące jest, że w tym wzroście największy udział ma zwiększenie spożycia napojów alkoholowych wśród młodzieży w siódmych i ósmych klasach szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich. Stosowanie substancji nielegalnych zajmuje szóste miejsce w zestawieniu, a wśród nich najczęściej używana jest marihuana (po 2. energetykach, 3. nikotynie, 4. e-papierosach, 5. lekach bez recepty).

2. Narkomania: problemowe używanie narkotyków oraz konsekwencje zdrowotne i społeczne.

Próby oszacowania liczby problemowych użytkowników narkotyków w województwie lubelskim nie są podejmowane po raz pierwszy. EMCDDA definiuje problemowych użytkowników narkotyków biorąc pod uwagę charakterystykę zażywania. W tym wypadku problemowe używanie to dożylne zażywanie narkotyków lub długotrwałe/regularne zażywanie opiatów, kokainy i/lub amfetaminy. Ekstazy i konopie nie są zaliczone do tej kategorii. Polska definicja – problemowe używanie narkotyków zostało zdefiniowane jako regularne zażywanie nielegalnych narkotyków powodujące problemy. Definicja ta obejmuje wszystkie nielegalne narkotyki. Przetwory konopi występują jako najbardziej rozpowszechnione substancje nielegalne co sprawia, że mogły stać się przedmiotem głębszych analiz skierowanych na identyfikację wzoru intensywnego używania. Wyniki badania ESPAD dla województwa lubelskiego zakresie problemów związanych z intensywnym używaniem przetworów konopi prezentowane są w tabelach 2 i 3 w załączniku.

Najczęściej wskazywanym symptomem problemowego używania w obydwu grupach wiekowych w teście PUM był samodzielny zakup marihuany 7,0%, 10,7% (w 2015 roku: 9,1%; 14,2%), zaś na drugim miejscu usytuowało się samotne palenie konopi 4,7%, 6,2% (w 2015 r. 6,7%; 7,7%). Jak można zauważyć we wszystkich kategoriach zaprezentowanych w tabeli odnotowujemy spadek wyników w porównaniu z 2015 rokiem. To bardzo pozytywny trend, który podkreśla dodatkowy fakt, że wyniki lubelskiej młodzieży są niższe lub równe z danymi ogólnopolskimi. W teście przesiewowym CAST w grupie młodszej wskazywano na raczej częste i bardzo częste występowanie problemów takich jak: bezowocne próby ograniczenia używania oraz palenie przed południem 1,5% i 1,3% (w 2015 r. odpowiednio 1,6% i 1,4%). W grupie starszej wśród najbardziej nasilonych problemów znalazły się: bezowocne próby ograniczenia używania 2,1% (w 2015 r. 3,9%), palenie samotnie 1,9% (w 2015r. 2,7%) oraz palenie przed południem 1,5% (w 2015 r. 3,3%). Tu również odnotowujemy spadki.

Na podstawie powyższych danych można wysnuć wniosek, że wraz z wiekiem nieznacznie narasta nasilenie doświadczanych w związku z używaniem przetworów konopi problemów. Dane dla województwa lubelskiego nie potwierdzają tendencji ogólnopolskich, gdzie nieznacznie wyższe wyniki są w młodszej grupie.

Analizy wzorów spożywania substancji psychoaktywnych przez mieszkańców województwa lubelskiego pokazują, że wśród osób dorosłych podobnie jak wśród młodzieży najpopularniejszą substancją psychoaktywną jest zdecydowanie alkohol. Narkotyki i NSP

stanowią znacznie mniejszy problem zarówno w skali kraju jak i województwa. Niemniej jednak nie należy go lekceważyć.

W województwie lubelskim w latach 2011-2014 systematycznie zwiększała się liczba osób zmagających się z problemem narkomanii. Problem narkomanii najczęściej występował wśród dorosłych mieszkańców pomiędzy 18 a 60 r.ż. (74%). Co czwarta osoba z tym problemem nie przekroczyła jeszcze 18 roku życia. Wśród osób, których dotyczył problem narkomanii, najwięcej było osób z wykształceniem podstawowym lub niepełnym, zasadniczym zawodowym: ok 70% z tych osób legitymowało się wykształceniem najwyżej zawodowym, tylko 3% posiadało wykształcenie wyższe. Analizując problem narkomanii pod kątem płci, problem ten dotyczył w niemalże równym stopniu kobiet i mężczyzn. Znaczne różnice wystąpiły ze względu na miejsce zamieszkania i status na rynku pracy – 89% osób zażywających narkotyki mieszka w miastach i 92% z nich jest biernych zawodowo¹.

Badając dorosłych zaprezentowano dane² dotyczące najczęściej zażywanych substancji psychoaktywnych przez mieszkańców województwa lubelskiego. Zauważyć można, że badani najczęściej sięgają po marihuanę, co ma miejsce 2-5 razy w roku. Mężczyźni sięgają po tę substancję zdecydowanie częściej niż kobiety (73%). Osoby zażywające marihuanę mają najczęściej 35–44 lata. W następnej kolejności znajdują się osoby mieszkające się w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat. Osoby te legitymują się najczęściej wykształceniem średnim oraz zasadniczym zawodowym. Szczegółowe wyniki w tym zakresie prezentuje tabela 4, w załączniku.

W następnej kolejności dokonano analizy zażywania przez mieszkańców województwa lubelskiego środków psychoaktywnych z uwzględnieniem następujących zmiennych: płeć, wiek, grupa społeczno-zawodowa, wykształcenie, klasa miejsca zamieszkania oraz dochód gospodarstwa domowego³. W tabeli 5 w załączniku, zamieszczono szczegółowe dane dotyczące odsetka badanych, którzy zażywają poszczególne rodzaje środków psychoaktywnych z uwzględnieniem ich płci i wieku. Najczęściej stosowanym środkiem psychoaktywnym jest marihuana. Kobiety częściej niż mężczyźni sięgają po różnego rodzaju leki wymienione w tabeli. Po dopalacze/nowe substancje psychoaktywne (NSP) oraz amfetaminę sięgają najczęściej osoby w wieku 25-34 lata oraz 35-44 lata. Natomiast wszelkiego rodzaju leki wymienione w tabeli 5 najrzadziej zażywane są przez osoby najmłodsze (18-24 lata) oraz osoby najstarsze (55-64 lata oraz powyżej 65 lat).

¹ Diagnoza województwa lubelskiego2019 r.

² j.w.

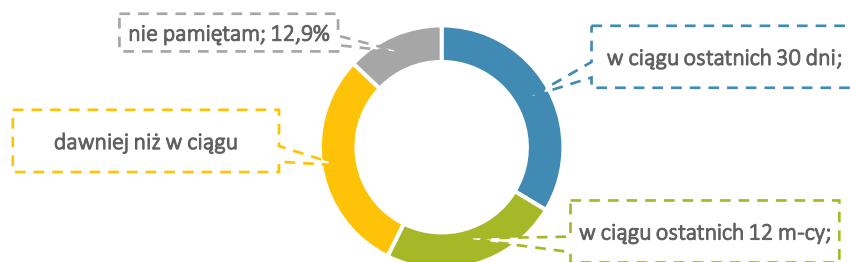
³ Diagnoza województwa lubelskiego ...2019 r.

We wszystkich wymienionych grupach społeczno-zawodowych respondenci najczęściej sięgają po marihuanę (tabela 6. w załączniku, szczegółowe dane w tym zakresie). Zauważalny jest wysoki odsetek robotników niewykwalifikowanych oraz wykwalifikowanych, brygadzistów z wykształceniem zawodowym lub średnim, którzy sięgają po dopalacze/nowe substancje psychoaktywne. Równie popularna w niemal każdej grupie społeczno-zawodowej jest amfetamina.

Uwzględniając wykształcenie badanych zauważyć można, że zażywanie różnego rodzaju leków jest domeną osób z wykształceniem wyższym. Również mieszkańcy miast powyżej 50 tys. mieszkańców chętnie je stosują. Zdecydowanie najczęściej po dopalacze lub NSP sięgają osoby z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym oraz mieszkańcy wsi (tabela 7. w załączniku).

Analizując zażywanie substancji psychoaktywnych z uwzględnieniem dochodu gospodarstwa domowego, zauważyć można, że mieszkańcy województwa lubelskiego zarabiający najwięcej, czyli ponad 10 tys. zł, dominują pod względem zażywania wszystkich wymienionych w tabeli substancji psychoaktywnych. Osoby zarabiające poniżej 1500 zł sięgają najczęściej po marihuanę, a następnie po amfetaminę oraz kokainę. Natomiast osoby zarabiające od 1501 – do 3000 zł oraz od 3001 – do 5000 zł zaraz po marihuanie najczęściej zażywają dopalacze/NSP, zaś osoby zarabiające od 5001 zł do 10 tys. stosują leki uspokajające lub nasenne bez przepisu lekarza. Dane zaprezentowano w tabeli 8 w załączniku.

Respondenci najczęściej spożywali substancje psychoaktywne w ciągu ostatnich 30 dni. Takiej odpowiedzi udzielił niemal co trzeci badany (33,6%). W następnej kolejności badani wskazywali, że zażywali substancje psychoaktywne dawniej niż w ciągu ostatnich 12 miesięcy (29,7%). 12,9% nie pamięta, kiedy ostatnio spożywała substancje psychoaktywne. Warto zauważyć, że kobiety częściej niż mężczyźni podawały, że zażywały substancje psychoaktywne w ciągu ostatnich 30 dni. Osoby w przedziale wiekowym 18-24 lata, 25-34 lata, 55-64 lata udzielały odpowiedzi, świadczącej, że zażywały substancje psychoaktywne w ciągu ostatnich 30 dni. Natomiast osoby mające 35-44 lata oraz 45-55 lat zaznaczały, że miało to miejsce dawniej niż w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Biorąc pod uwagę wykształcenie ankietowanych, osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim oraz wyższym magisterskim najczęściej spożywały substancje psychoaktywne w ciągu ostatnich 30 dni (wykres 3).

Wykres 3. Odpowiedzi na pytanie: „Kiedy ostatnio spożywał Pan/Pani substancje psychoaktywne?” [N=232]

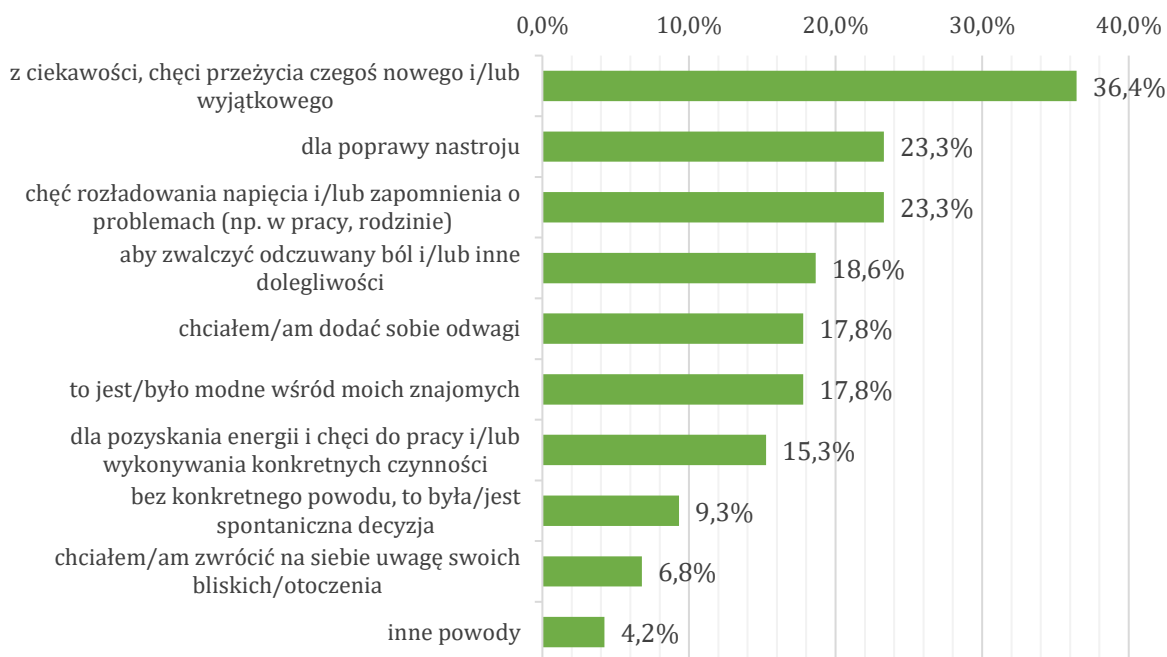
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Analizie poddano także powody, dla których mieszkańcy województwa lubelskiego sięgali po substancje psychoaktywne (inne niż alkohol). Najczęstszą przyczyną okazała się ciekawość, chęć przeżycia czegoś nowego i/lub wyjątkowego (36,4%). Następnie badani podawali jako powód chęć poprawy nastroju (23,3%) oraz chęć rozładowania napięcia i/lub zapomnienia o problemach, np. w pracy, rodzinie (23,3%). Co ciekawe, kobiety najczęściej sięgają po substancje psychoaktywne z powodu chęci rozładowania napięcia i/lub zapomnienia o problemach np. w pracy, rodzinie, natomiast mężczyźni bardziej motywuje do tego ciekawość, chęć przeżycia czegoś nowego i/lub wyjątkowego. Ciekawe tendencje zaobserwowano w przypadku osób najstarszych biorących udział w badaniu (w wieku 55-64 lata oraz powyżej 65 roku życia). Wskazane osoby podawały chęć zwalczania odczuwanego bólu i/lub innych dolegliwości jako najczęstszy powód sięgania po substancje psychoaktywne. Mieszkańcy województwa lubelskiego najrzadziej odpowiadali, że powodem zażywania substancji psychoaktywnych była chęć zwrócenia na siebie uwagi bliskich lub otoczenia (6,8%) lub wskazywali na inne powody (4,2% osób), co obrazuje wykres 4.

Natomiast badanie przeprowadzone w mieście Lublin w 2023 r. wskazuje jako przyczyny używania substancji psychoaktywnych dominację hedonistycznego stylu, stawiającego na pierwszym miejscu poprawę nastroju, odstresowanie, dobrą zabawę, wypoczynek. Hedonizm używania substancji psychoaktywnych widoczny jest w prezentowanym badaniu w populacji mieszkańców Miasta Lublin. Za szczególnie niebezpieczny należy uznać brak świadomości głębszych przyczyn używania substancji psychoaktywnych nie tylko wśród ich użytkowników ale również najbliższych czyli rodzin, małżonków i partnerów. Przejawia się to dużym poziomem przyzwolenia na używanie popularnych substancji psychoaktywnych takich jak alkohol, napoje energetyczne, nikotyna, leki. Natomiast brak refleksji nad głębszymi przyczynami w tym zakresie utrudnia skuteczną pomoc i wręcz uniemożliwia oddziaływania profilaktyczne. Przyjęcie, że używanie substancji psychoaktywnych jest swego rodzaju normą może być skutecznym mechanizmem obronnym

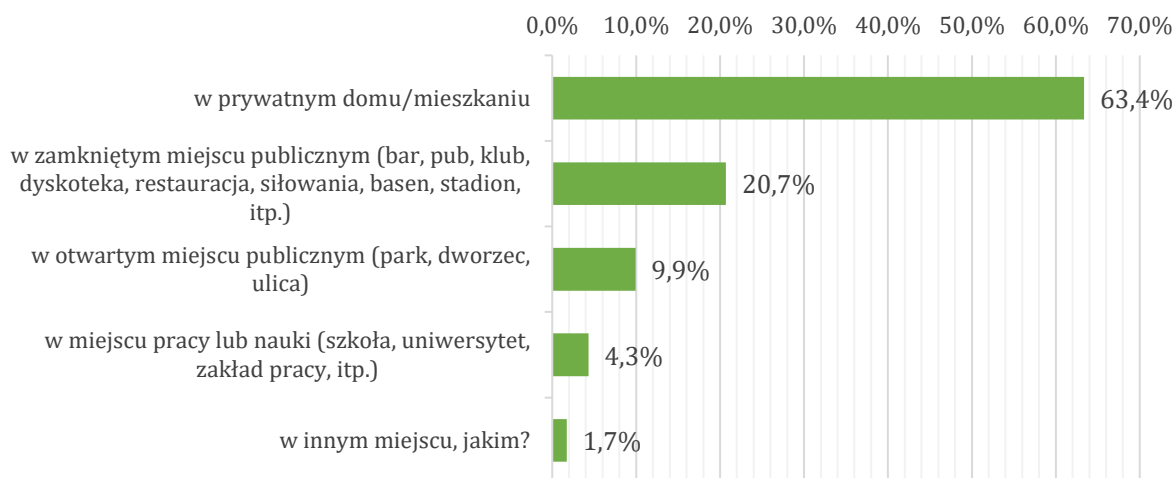
szczególnie dla rodziców bojących się o rozwój swoich dzieci i ich problemy z ewentualnym uzależnieniem. Poza hedonistycznymi przyczynami używania substancji psychoaktywnych, w prezentowanych badaniach stwierdzono również inne choć o dużo mniejszym nasileniu. Wymienić tu można konflikty z ludźmi, bycie nieszczęśliwym oraz problemy w nauce czy w pracy.

Wykres 4. Odpowiedzi na pytanie: „Z jakich powodów sięgnął/sięgnęła lub sięga Pan/Pani po substancje psychoaktywne inne niż alkohol?” [N = 232]

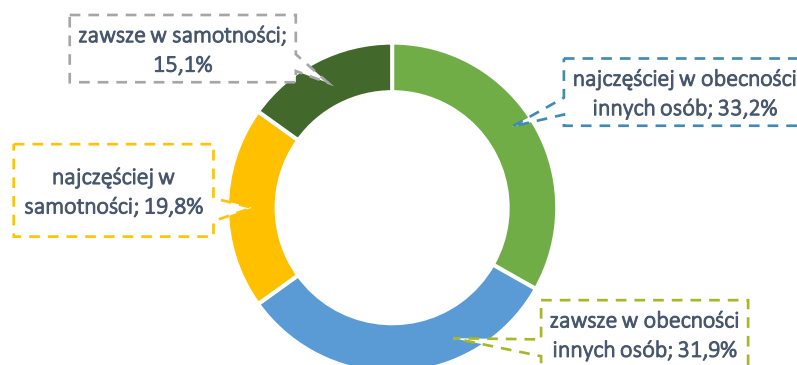
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Najczęściej miejscem, gdzie badani sięgają po substancje psychoaktywne inne niż alkohol jest prywatny dom/mieszkanie. Takiej odpowiedzi udzieliła ponad połowa badanych – 63,4%. W następnej kolejności mieszkańcy województwa lubelskiego wskazywali na miejsca zamknięte, takie jak: bar, pub, klub, dyskoteka, restauracja, siłownia, basen czy też stadion (20,7%) oraz otwarte miejsca publiczne – park, dworzec, ulica (9,9%). Jedynie 4,3% zażywa substancje psychoaktywne w miejscu pracy lub nauki.

Wykres 5. Odpowiedzi na pytanie: „Gdzie sięgał/a lub sięga Pan/Pani po substancje psychoaktywne inne niż alkohol?” [N = 232]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Spożywanie substancji psychoaktywnych innych niż alkohol najczęściej lub zawsze odbywa się w towarzystwie osób innych. Takiej odpowiedzi udzieliło kolejno 33,2% oraz 31,9% respondentów. Zdecydowanie rzadziej badani wskazywali, że ma to miejsce w samotności. Co ciekawe, osoby powyżej 65 roku życia zaznaczały najczęściej, że zażywają substancje psychoaktywne zawsze w samotności.

Wykres 6. Odpowiedzi na pytanie: „Jeżeli zdarzyło się lub zdarza, że sięgał/a lub sięga Pan/Pani po substancje psychoaktywne inne niż alkohol, to w jakich okolicznościach?” [N = 232]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Badanych poproszono o ustosunkowanie się do zawartych w tabeli stwierdzeń, dotyczących zażywania substancji psychoaktywnych. W każdym przypadku odnotowano, że ankietowani najczęściej nigdy nie byli w sytuacji, w której zażywaliby jednocześnie kilka substancji psychoaktywnych dla spotęgowania efektów ich działania, zażywania kilku (co najmniej dwóch) substancji psychoaktywnych w niewielkich odstępach czasu (do kilku

godzin) dla utrzymania efektów ich działania lub też zażywania substancji psychoaktywnych, aby zniwelować odczuwanie dolegliwości/dyskomfortu z powodu wcześniejszego zażycia innej substancji psychoaktywnej. Jedynie w przypadku stwierdzenia *Jednoczesne zażywanie kilku (co najmniej dwóch) substancji psychoaktywnych dla spotęgowania efektów ich działania* odnotowano największy odsetek, świadczący o tym, że 19,4% respondentów doświadczyła takiej sytuacji raz w życiu.

Tabela 1. Odpowiedzi na pytanie: „Czy zdarzyły się w Pana/Pani życiu poniższe sytuacje?” [N = 232]

Wyszczególnienie	wiele razy	jeden raz	kilka razy	nigdy	nie pamiętam
Jednoczesne zażywanie kilku (co najmniej dwóch) substancji psychoaktywnych dla spotęgowania efektów ich działania.	2,2%	19,4%	12,5%	53,9%	12,1%
Zażywanie kilku (co najmniej dwóch) substancji psychoaktywnych w niewielkich odstępach czasu (do kilku godzin) dla utrzymania efektów ich działania.	1,7%	14,2%	9,5%	59,5%	15,1%
Zażywanie substancji psychoaktywnych aby zniwelować odczuwanie dolegliwości/dyskomfortu z powodu wcześniejszego zażycia innej substancji psychoaktywnej.	1,7%	14,2%	7,3%	62,9%	13,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Ciekawych informacji dostarcza też część badania – Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) – prowadzona wśród osób, które przyznały że mają problem z uzależnieniem oraz ze specjalistami, którzy zawodowo zajmują się pomocą osobom uzależnionym – Zogniskowany wywiad grupowy (FGI).

Przeprowadzone wśród osób uzależnionych wywiady IDI wykazały dwie tendencje dotyczące zażywania substancji psychoaktywnych. Z jednej strony badani wskazywali, że zażywali substancje psychoaktywne w samotności lub tylko w towarzystwie. Natomiast z drugiej strony odpowiadali, że na początku robili to zawsze w towarzystwie znajomych oraz przyjaciół, potem jednak nałóg spowodował, że sięgali po substancje psychoaktywne również w samotności.

Badanie jakościowe FGI dostarczyło informacji na temat grup ryzyka. Uczestnicy wywiadu wymienili grupy, które mogą być zagrożone uzależnieniem od substancji psychoaktywnych, do których należą: dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, pracownicy korporacji, pracoholicy, osoby niżej sytuowane, żyjące z transferów socjalnych, osoby samotne, często

starsze, niepełnosprawni, chorzy, grupy zawodowe, w których jest kultura picia, na przykład budowlańcy, ubodzy.

Wyniki badania jakościowego IDI wskazują, że w głównej mierze to nieprawidłowe relacje w rodzinie prowadzą do uzależnienia od substancji psychoaktywnych. Ponadto badani podkreślali, że niskie poczucie własnej wartości, kompleksy, lęki oraz stany depresyjne także wpływały na sięganie po te substancje.

Eksperti uczestniczący w wywiadzie grupowym FGI potwierdzili ww. opinie. Wśród czynników, które prowadzą do uzależniania wymienili: złą sytuację w rodzinie i złe relacje w rodzinie, a przede wszystkim mało empatyczne traktowanie dziecka, osłabianie jego poczucia wartości, emocjonalna czy fizyczna przemoc. Potencjał do uzależnienia powstaje w domu rodzinnym, w procesie wychowania. Ponadto wśród czynników ryzyka wskazano: stres, normy w grupach rówieśniczych, normy społeczne związane z kulturą picia. Według respondentów cała kultura konsumpcjonizmu prowadzi do indywidualizacji, rozbicia siatki społecznej, rywalizacji, co zwiększa podatność na uzależnienia. W Polsce potrzebna jest zmiana kulturowa: odbudowa lokalnych relacji społecznych, rodzinnych, odbudowa autorytetów społecznych. Wszystkie pozostałe działania są doraźne, usuwają objawy, a nie przyczyny.

Brak funkcjonowania punktów stacjonarnych sprzedaży środków zastępczych spowodował, że na terenie województwa lubelskiego dystrybucja „nowych narkotyków” nadal prowadzona jest w tzw. „podziemi”, głównie w formie sprzedaży dilerskiej jak i przez Internet.

Jednak w badaniu ESPAD młodzież wciąż wspomina o zakupach w sklepach z dopalaczami. Do używania dopalaczy, chociaż raz w życiu, przyznało się w 2019 r. 4,5% gimnazjalistów i 5,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w roku 2015 było to odpowiednio: 10,6% i 16,0% (tabela 2). W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem po substancje te sięgało 3,4% badanych z pierwszej grupy i 2,6% z drugiej grupy (w poprzednim badaniu odpowiednio: 4,1% i 3,8%). Warto zwrócić uwagę na to, że młodsi nieznacznie częściej deklarują kontakt z dopalaczami w czasie 30 dni przed badaniem, aniżeli ma to miejsce w przypadku uczniów starszych.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że aktualnie znacznie zmniejszyła się grupa osób, które sięgnęły po dopalacze w stosunku do poprzedniej edycji badania, co jest pozytywnym trendem, jednak spłaszczyły się wyniki pomiędzy osobami używającymi dopalaczy regularnie i sporadycznie. Należy wziąć to pod uwagę przy konstruowaniu nowych programów profilaktycznych.

Tabela 2. Używanie dopalaczy (w%)

Poziom klasy	Używanie dopalaczy	Lubelskie		Polska	
		2015	2019	2015	2019
III klasy gimnazjum	kiedykolwiek w życiu	10,6	4,5	10,3	5,2
	w czasie 12 miesięcy przed badaniem	6,5	4,2	6,9	3,6
	w czasie 30 dni przed badaniem	4,1	3,4	4,3	2,5
II klasy szkół ponad- gimnazjalnych	kiedykolwiek w życiu	16,0	5,8	12,6	5,3
	w czasie 12 miesięcy przed badaniem	8,7	3,5	6,0	3,5
	w czasie 30 dni przed badaniem	3,8	2,6	3,0	2,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ESPAD 2015 i 2019

Epidemiologia przypadków zatruc środków zastępczymi prowadzona jest przez Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny (PIS) oraz jednostki jej podległe tj. Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Lublinie (WSSE w Lublinie) i Powiatowe Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne (PSSE). WSSE w Lublinie uzyskuje dane zbiorcze z terenu województwa lubelskiego, dotyczące zatruc środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnymi, zbierane za pośrednictwem PSSE w okresach dwutygodniowych.

Jak wypada województwo lubelskie na tle innych województw pokazuje tabela 3 prezentująca dane GIS⁴. W latach 2019 – 2023 zdefiniowano 4 038 zatruc w Polsce. Największa liczba zgłoszeń w 2023 roku pochodziła województwa małopolskiego (61), śląskiego (56), lubuskiego (36). W ubiegłym roku były to małopolskie (73), wielkopolskie (72) i łódzkie (47). Najmniejsza pochodziła z województwa lubelskiego i opolskiego – w obu wypadkach to 0.

Można zauważyć, że województwo lubelskie, plasuje się wśród województw o raczej średniej liczbie zatruc. Na przestrzeni ostatnich 5 lat było to 115 zatruc. W ostatnich 5 latach liczba zgłoszeń zatruc NSP/ŚZ systematycznie spada z 2 148 w 2019 r. do 264 w 2023 r., co jest bardzo pozytywnym trendem.

⁴ Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce w 2022 r., Warszawa 2023

Tabela 3. Liczba zatruc NSP/ŚZ w Polsce w latach 2019-2023 r. z podziałem na województwa

Województwo	2019	2020	2021	2022	2023	Razem
dolnośląskie	69	24	29	19	7	148
kujawsko-pomorskie	129	73	23	19	16	260
lubelskie	85	18	10	2	0	115
lubuskie	105	23	1	15	36	180
łódzkie	625	250	187	47	28	1137
małopolskie	56	27	39	73	61	256
mazowieckie	136	46	12	13	4	211
opolskie	6	1	1	2	0	10
podkarpackie	20	0	1	0	1	22
podlaskie	24	12	5	5	3	49
pomorskie	67	36	13	6	6	128
śląskie	595	171	45	16	56	883
świętokrzyskie	16	6	7	2	5	36
warmińsko-mazurskie	44	4	1	2	2	53
wielkopolskie	139	79	109	72	27	426
zachodniopomorskie	32	36	34	10	12	124
RAZEM	2148	806	517	303	264	4038

Źródło: Dane GIS 2024 r.

Środki zastępcze stwarzają poważne zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa publicznego przede wszystkim ze względu na brak pewności co do składu danego środka, i co za tym idzie, braku możliwości określenia ryzyka jakie niesie dana substancja dla zdrowia. Należy stwierdzić znaczne wahania w zakresie zatruc NSP.

Biorąc pod uwagę dynamikę zatruc ŚZ/NSP w Polsce na przestrzeni ostatnich pięciu lat, tj. w latach 2019 – 2023, należy zauważyć, że najwięcej interwencji medycznych (IMed) miało miejsce w roku 2018, w którym zarejestrowano 2 148 zgłoszeń w całym kraju. W kolejnych latach 2020 – 2023 liczba stale spadała i było to odpowiedni: 806, 517, 303 i 264. To bardzo dobra tendencja.

Poza wskaźnikiem w postaci wartości bezwzględnej ważne jest też wskaźnik zatruc ŚZ/NSP na 100 tys. mieszkańców. W raporcie GUS, liczbę tę ustalono według stanu ludności

na dzień 30 czerwca 2023 r. Wskaźnik interwencji medycznych (IMed) w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców dla całego kraju w 2023 r. wyniósł 0,70. W siedmiu województwach wskaźnik ten był wyższy od parametru określonego dla całego kraju, dotyczy to województw: lubuskiego (3,68), małopolskiego (1,78), śląskiego (1,29), łódzkiego (1,18), kujawsko-pomorskiego (0,80), wielkopolskiego (0,77) i zachodniopomorskiego (0,73). W pozostałych dziewięciu województwach, wskaźniki IMed na 100 tys. mieszkańców były niższe od średniego parametru określonego dla całego kraju. W przypadku województw: lubelskiego i opolskiego wskaźnik ten wyniósł 0,00.

Z danych zebranych w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Lublinie wynika, iż w 2023 r. na terenie województwa lubelskiego, odnotowano 7 przypadków zatruc lub podejrzeń zatruc środkami zastępczymi i NSP. Odnotowano 6 przypadków u mężczyzn i 1 przypadek u kobiety. Ponad połowa stwierdzonych przypadków to osoby poniżej 18 lat (4 przypadki, w tym 1 przypadek – 13 lat, 1 przypadek – 16 lat, 2 przypadki – 17 lat), pozostałe 3 przypadki, to osoby w wieku 28, 31, oraz 40 lat.

W przypadku podziału na poszczególne powiaty najczęściej zatruc lub podejrzeń zatruc środkami zastępczymi i/lub nowymi substancjami psychoaktywnymi w 2023 roku odnotowano na terenie powiatu bialskiego i miasta Biała Podlaska – 5 przypadków. Stanowi to ponad połowę wszystkich zatruc na terenie województwa lubelskiego. W 2023 roku na terenie powiatu chełmskiego i miasta Chełm odnotowano 2 przypadki zatruc. Na terenie pozostałych powiatów w 2023 roku nie odnotowano żadnych przypadków zatruc środkami zastępczymi i/lub NSP.

W 2023 roku na terenie województwa lubelskiego nie zarejestrowano zgonu spowodowanego zażyciem środków zastępczych i/lub NS.

Poza zatruciami ważnym problemem są zgony z powodu przedawkowania. Dane na ten temat prezentujemy za GIS⁵. W roku 2023 w kraju odnotowano 28 zgonów z powodu przedawkowania narkotyków, z czego żaden nie dotyczył województwa lubelskiego. W ubiegłych latach było to odpowiednio: w 2022 r. było to – 15/0, 2021 r. - 289/1, 2020 r. – 229/1, 2019 r. – 212/1, 2018 r. – 199/2, 2017 r. – 202/2, 2016 r. – 204/3, 2015 r. – 255/2. Sytuacja poprawia się na przestrzeni ostatnich kilku lat. W załączniku w tabeli 9 zaprezentowano dane ogólnopolskie.

Monitoring sytuacji epidemiologicznej związanej z zapobieganiem zakażeniom HIV i zachorowań na AIDS w 2023 r. prowadziła WSSE. W roku 2023 rozpoznano zakażenia HIV

⁵ Tamże

u 54 osób, tak jak w roku ubiegłym. W poprzednich latach było to odpowiednio: 2022 r. – 54 osoby, 2021 r. – 38, 2020 r. 27 osób.

Mimo to, zapadalność na 100 tys. ludności województwa wyniosła 2,68 (w 2022 r. 2,68; 2021 r. - 1,82) i była znacznie niższa od zapadalności w Polsce wynoszącej 7,64 (w 2022 r. 6,24; 2021 r. - 3,50). Większość nowych przypadków odnotowuje się wśród mężczyzn – 38 przypadków (70,37% zakażonych), w tym u 20 osób podano jako drogę zakażenia stosunki homoseksualne, u 2 osób przyjmowanie substancji drogą dożylną, w 1 przypadku – transfuzja krwi. Zakażenia nastąpiły w grupach wiekowych: 0-19 lat: 5 osób, 20-29 lat: 15 osób, 30-39 lat: 16 osób, 40-49 lat: 14 osób, 50-59 lat: 3 osoby. Miejsce zamieszkania: 38 osób - powiat lubelski, 3 - zamojski. 2 – rycki, 1 - bialski, 1 – chełmski, 1 – kraśnicki, 1 - parczewski, 1 -świdnicki. Wśród osób zakażonych zarejestrowano 5 imigrantów – uchodźców z Ukrainy.

W roku 2023 w województwie lubelskim zgłoszono jedno zachorowanie na AIDS, w 2022 r. nie zgłoszono zachorowań na AIDS. Brak informacji odnośnie drogi przenoszenia zakażenia. Mężczyzna zmarł z powodu zgłoszonej choroby. Od początku rejestracji w Polsce, tj. od 1985 r. do 31.12.2023 r. zgłoszono 963 osoby zakażone wirusem HIV, 110 zachorowań na AIDS, 41 osób zmarło z powodu AIDS.

Podsumowując, w roku 2023 odnotowano po raz kolejny ponad 50 zakażeń HIV. To duża liczba w porównaniu z poprzednimi latami. Należy podkreślić, że na przestrzeni lat objętych monitorowaniem w skali kraju lubelskie nadal należy do województw o niskim nasileniu problemu HIV/AIDS. Nadal czynnikiem wymagającym monitorowania jest sąsiedztwo Ukrainy, gdzie obserwuje się wysoką dynamikę zakażeń.

W roku 2022 powołano Zarządzeniem nr 4 Wojewody Lubelskiego z dnia 11 stycznia 2022 r. Wojewódzki Zespół do spraw realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2022 - 2026. Zgodnie ze Szczegółowym Harmonogramem Realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS w roku 2023 na jego realizację przekazano kwotę 41 000,00 zł w ramach dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadania publicznego z zakresu ochrony i promocji zdrowia zapobieganie zakażeniom HIV i zwalczenia AIDS.

Diagnoza województwa lubelskiego w zakresie używania substancji psychoaktywnych wśród osób dorosłych oraz dostępności oferty pomocowej w obszarze przeciwdziałania uzależnieniu od substancji psychoaktywnych⁶ oraz z opracowań Oceny zasobów pomocy

⁶ Raport Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 r. wygenerowany z Centralnej Aplikacji Statystycznej

społecznej, wiemy że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w której występuje problem narkomanii co roku zwiększa się i wynosi odpowiednio: 2015 rok – 148 rodzin, 2016 rok – 145 rodzin, 2017 rok – 153 rodziny, 2018 rok – 161 rodzin, 2019 rok – 137 rodzin, 2020 rok – 123 rodziny, 2021 rok – 134 rodziny, 2022 rok - 134 rodziny, 2023 rok – 155 rodzin. Liczba osób w tych rodzinach waha się w różnych latach, jednak na koniec 2023 roku wzrosła ona do 217, (2022 r – 180 osób, 2021 r – 194 osoby). Liczba rodzin z problemem narkotykowym na wsi to w 2023 r. 29, ta liczba utrzymuje się na podobnym poziomie w ostatnich latach, tj. w 2022 roku 26 rodzin, w 2021 r. 29 rodzin.

Należy jednak zaznaczyć, że jest to stosunkowo niska liczba przyznanych świadczeń. Najwięcej świadczeń w województwie lubelskim w 2023 roku przyznano podobnie jak w roku ubiegłym z powodu ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności. Problemy te są wiodące od wielu lat. Nadal poważniejszym problemem jest nadużywanie alkoholu, gdzie przyznawanie świadczeń dotyczyło 3 171 świadczeń (w 2021 r. - 3 576 świadczeń, w 2022 r. – 3 143 świadczeń) i 5 028 osób w tych rodzinach, (2022 r. 5 152 osoby, 2021 r. 5 772 osób). Odnotowano więc niewielki spadek.

3. Postawy wobec narkotyków i narkomanii

Według badań ankietowych ESPAD 2015 r. badani częściej wskazywali na pozytywne konsekwencje palenia marihuany i haszyszu. Większość młodzieży używającej narkotyków miała subiektywne poczucie braku problemu. Tendencja ta utrzymuje się w badaniu prowadzonym w 2019 r. Na pierwszym miejscu w obu grupach znalazło się bardziej intensywne postrzeganie (odpowiednio 32,8% i 30,3%). Wśród młodszych na drugim miejscu lokuje się mniejsza nieśmiałość (29,2%), a na trzecim zmniejszenie zahamowań (28,7%). W starszej kohorcie jest na odwrót i na drugim miejscu lokuje zmniejszenie zahamowań z wynikiem 28,1%, a na trzecim mniejsza nieśmiałość (27,7%). Pokazuje to, że badani używają substancji głównie po to, by lepiej sobie radzić w relacjach społecznych.

Używanie substancji może zwiększać ryzyko doświadczania rozmaitych problemów. Według wyników badania ESPAD 2019, większość problemów doświadczanych przez młodzież nie ma związku z używaniem przez nich substancji psychoaktywnych. Najczęściej oczekiwaną konsekwencją negatywną jest poczucie bycia prześladowanym przez innych (41,5% i 42,5%). W przypadku problemów związanych z narkotykami, w obydwu grupach na pierwszy plan wysuwają się problemy z policją. W starszej kohorcie powyżej jednego procenta badanych wskazało dodatkowo na uprawianie seksu bez zabezpieczenia i kierowanie pojazdem pod wpływem substancji psychoaktywnych, wypadek lub uszkodzenia ciała.

Nieco lepiej świadomość problemów związanych z zażywaniem substancji wygląda w badaniu prowadzonym przez Miasto Lublin w 2023 r. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić że osoby badane mają świadomość ryzyka związanego z używaniem substancji psychoaktywnych. Ryzyko zmienia się w zależności od rodzaju substancji a konkretnie chodzi o jej powszechnie przyjętą szkodliwość. Przykładem może być amfetamina czy też Ecstasy, która to jest bardziej szkodliwa niż zwykłe papierosy. Ryzyko to uzależnione jest również od częstości używania konkretnej substancji. I tak osoby badane oceniły, iż mniejsze ryzyko ponoszą osoby palące papierosy od czasu do czasu od osób które wypalają paczkę papierosów dziennie. Podobne zróżnicowanie wystąpiło w przypadku ilości spożywanego alkoholu oraz palonej marihuany. Badani mieszkańcy byli również w dużym stopniu świadomi problemów jakie niesie ze sobą używanie alkoholu na pierwszym miejscu wymieniano tu problemy rodzinne, następnie wypadki drogowe, przemoc, problemy zdrowotne oraz problemy w stosunkach z innymi ludźmi. Podobny ranking powstał w przypadku używania narkotyków z tą różnicą, że na drugim miejscu czyli wyżej niż w przypadku alkoholu pojawiły się problemy zdrowotne oraz problemy finansowe. Najwięcej negatywnych konsekwencji społecznych związanych jest z używaniem alkoholu, a następnie „dopalaczy”, narkotyków i nikotyny. Najbardziej negatywne konsekwencje zarówno społeczne, zdrowotne, kulturowe i prawne wskazano w przypadku używania „dopalaczy”, natomiast drugie miejsce uzyskały narkotyki. Najmniej negatywnych konsekwencji związanych jest z używaniem napojów energetycznych, przy czym używanie ich w opinii osób badanych najbardziej negatywnie wpływa na zdrowie użytkowników.

Ocena ryzyka ma bardzo duże znaczenie, jeżeli chodzi o podejmowanie różnorodnych działań pomocowych ma ona wpływ na skuteczność psychoterapii szczególnie w zakresie motywacji do pracy podobnie działa w przypadku planowania i realizacji oddziaływań profilaktycznych, mających na celu pozyskanie beneficjentów takich jak np. rodzice w celu udzielenia wsparcia ich dzieciom.

Istotnym problemem związanym z inicjacją narkotykową jest popularność e-papierosów. Ich używanie niejednokrotnie może stanowić wdrażający instrument do przyjmowania narkotyków drogą wziewną.

Skuteczność prowadzonych działań profilaktycznych w znaczącej mierze zależy od rodziny, a silna więź z rodzicami jest jednym z najważniejszych czynników chroniących młodych ludzi przed niebezpieczeństwami wynikającymi z używania narkotyków. Przyzwolenie ze strony rodziców lub brak zainteresowania stosunkiem dzieci do substancji psychoaktywnych może sprzyjać ich używaniu przez młodych ludzi a odpowiednio

realizowana strategia wychowawcza może zapobiec podejmowaniu i ponawianiu doświadczeń z substancjami psychoaktywnymi. Bardzo ważna jest rola rodziców w przekazywaniu dzieciom informacji o szkodliwym działaniu środków psychoaktywnych i skutkach ich używania. W młodszej kohorcie badani zadeklarowali, że 50% rodziców rzadko lub prawie nigdy nie określa zasad domowych i blisko 51% nie określa zasad dotyczących zachowania poza domem. W starszej kohorcie 51% rodziców rzadko lub prawie nigdy nie określa zasad domowych i blisko 56,1% nie określa zasad dotyczących zachowania poza domem. Około połowa rodziców wie, gdzie i z kim ich dzieci spędzają czas, jeśli chodzi o młodszą młodzież. W przypadku starszej młodzieży nieco mniejsze odsetki rodziców ma taką wiedzę. Młodzi ludzie oceniali relacje z rodzicami i przyjaciółmi na 7 punktowej skali. W obydwu grupach wiekowych średnie ocen były podobne i oscylowały wokół 5. Ten wysoki poziom wskaźnika, może wyjaśniać relatywnie niskie wskaźniki sięgania po substancje psychoaktywne i jest czynnikiem wysoce pożądanym.

Kolejnym tematem jest praca po użyciu substancji psychoaktywnych. Mieszkańcy województwa lubelskiego odpowiadali na pytanie, czy zdarzyło im się lub osobie z najbliższej rodziny być w pracy pod wpływem substancji psychoaktywnej. 92,6% osób udzieliła negatywnej odpowiedzi na to pytanie. Oznacza to, że nie zdarzała im się lub komuś z ich otoczenia taka sytuacja. W przypadku substancji psychoaktywnych co trzeciemu ankietowanemu zdarzyło się to 1 raz lub 2-5 razy. Co trzeci ankietowany zaznaczył, iż osoby z jego rodziny nie przebywały w pracy pod wpływem substancji psychoaktywnych. Potwierdza to również badanie IDI, gdzie żadna z osób nigdy nie była w pracy pod wpływem substancji psychoaktywnych innych niż alkohol.

W badaniu prowadzonym na zlecenie ROPS w Lublinie, zapytano mieszkańców województwa lubelskiego o to, czy kiedykolwiek wiedzieli, aby kobieta w ciąży zażywała substancje psychoaktywne (w tym alkohol). Zdecydowana większość (83,1%) osób udzieliła odpowiedzi przeczącej. 9,3% ankietowanych wskazało, że miało to miejsce 1 raz, 5,0% spotkało się z taką sytuacją 2-5 razy. Jedynie 1,1% badanych odpowiedziało, że często widziało kobietę w ciąży zażywającą substancje psychoaktywne (w tym alkohol). Natomiast według ekspertów biorących udział w wywiadzie grupowym FGI używanie substancji psychoaktywnych przez kobiety w ciąży jest częste. Brak jest wśród kobiet świadomości na temat skutków zażywania substancji psychoaktywnych w ciąży. Ponadto, osoby uzależnione biorące udział w IDI wskazało wśród problemów społecznych: alienację społeczną, destrukcję więzi rodzinnych oraz śmierć. Uczestnicy wywiadu grupowego FGI wśród problemów

społecznych wymienili: przemoc domową, choroby, kalectwo, wyższe koszty służby zdrowia, rozpad rodziny, przestępczość, wykluczenie społeczne.

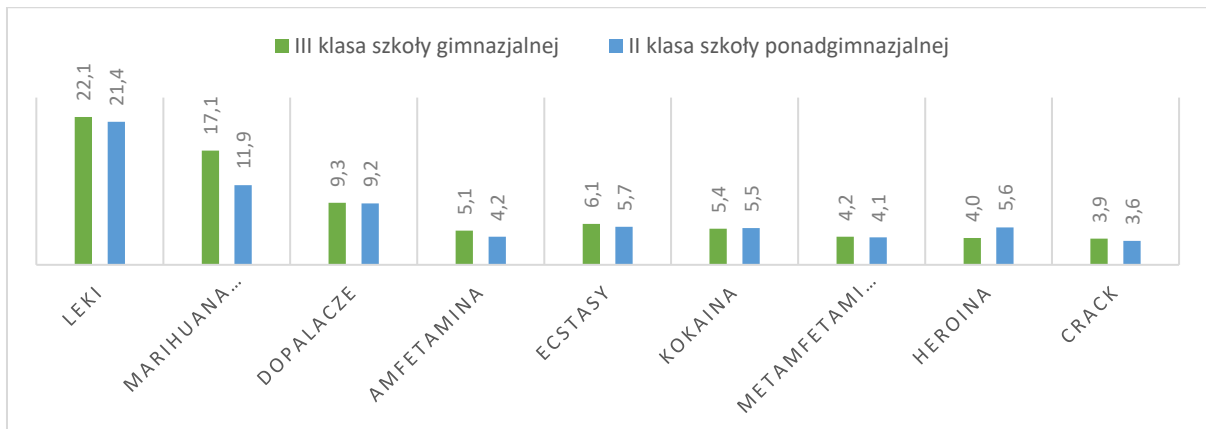
4. Dostępność narkotyków

Nadal za najbardziej dostępną substancję psychoaktywną wśród młodzieży na Lubelszczyźnie uważany jest alkohol. Inne substancje (legalne i nielegalne) są zdecydowanie mniej dostępne. Jednak niepokojący jest wskaźnik dostępności w obu grupach leków uspokajających lub nasennych (21,4% i 22,1%). Jeśli chodzi o substancje nielegalne to największą dostępnością charakteryzuje się marihuana lub haszysz (11,9% i 17,1%). To jednak nadal niższy wskaźnik niż deklarowana dostępność tych substancji w Polsce. Dobrą informacją jest spadek dostępności, co potwierdzają wyniki badania. W 2015 r. 37% uczniów klas III gimnazjum i 53% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych uważa, że łatwe lub bardzo łatwe byłoby dla nich zdobycie marihuany lub haszyszu. Odnotowujemy więc znaczny spadek dostępności na przestrzeni ostatnich 4 lat. Może to jednak tłumaczyć częstsze sięganie po substancje łatwiej osiągalne i legalne, tj. leki uspokajające i nasenne.

Wyniki badania z miasta Lublin w 2023 r. wskazują, że za najbardziej dostępne substancje psychoaktywne uznano sterydy, leki bez przepisu lekarza, alkohol, nikotynę, napoje energetyczne i e-papierosy. Dostępność ta ma trend wzrostowy szczególnie w przypadku sterydów i leków. Substancje nielegalne uznawane są za mniej dostępne. Największą dostępność uzyskała marihuana oraz grzyby halucynogenne, natomiast skrajnie niską heroina. Stosunkowo wysoką i utrzymującą się na przestrzeni lat dostępność mają „dopalacze”, Ecstasy, GHB i Crack. W niektórych grupach młodzieży szkół średnich, głównie liceów oraz wśród studentów dużą dostępnością cieszy się amfetamina. Nieznacznie wzrasta dostępność narkotyków w szkołach, choć jeszcze bardziej w miejscach rekreacji i wypoczynku, chodzi głównie kluby (nocne) młodzieżowe, dyskoteki, puby, kawiarnie, centra handlowe, jak również imprezy organizowane w domach, tzw. domówki.

Innym wskaźnikiem dostępności jest sytuacja, w której osoby badane otrzymały propozycję użycia jakiejś substancji psychoaktywnej. Z propozycjami dotyczącymi substancji nielegalnych spotykają się mniej liczne frakcje badanych i stosunkowo najczęściej dotyczą one konopi. Otrzymało je chociaż raz w czasie ostatnich 12 miesięcy 22,2% uczniów z klas młodszych i 34,8% uczniów klas starszych. Odsetki uczniów, którym proponowano amfetaminę wynosiły w przypadku młodszej młodzieży – 3,9% i starszej – 3,8%. Ocenę dostępności do poszczególnych substancji jako bardzo łatwą obrazuje wykres 7.

Wykres 7. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych – bardzo łatwa (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ESPAD 2019

O ile propozycje dotyczące marihuany nieznacznie się podwyższyły a amfetaminy nieco spadły w porównaniu do 2015 roku, to niepokojące są wysokie wskaźniki dotyczące leków uspokajających i nasennych. Leki proponowane były podobnym odsetkiem młodzieży z grupy młodszej i starszej (ok. 7%). Znow należy zaznaczyć, że w przypadku grupy młodszej wyniki są niższe niż te odnotowane w skali kraju. W grupie starszej młodzieży różnice są niewielkie. Szczegółową ocenę dostępności poszczególnych substancji psychoaktywnych przedstawia poniższa tabela 4.

Tabela 4. Ocena dostępności poszczególnych substancji (w %)

Kohorta	Wyszczególnienie	nie możliwe	bardzo trudne	dosyć trudne	dosyć łatwe	bardzo łatwe	nie wiem
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Marihuana lub haszysz	20,7	13,8	14,3	23,1	11,9	16,3
	Amfetamina	36,2	17,0	11,6	8,3	4,2	22,6
	Metamfetamina	36,7	17,9	11,3	6,8	4,1	23,0
	Leki uspokajające lub nasenne	15,6	9,7	13,0	24,1	21,4	16,2
	Ecstasy	35,2	17,7	10,6	7,2	5,7	23,5
	Kokaina	34,6	18,7	11,1	8,0	5,5	22,3
	Crack	37,1	17,7	10,1	5,1	3,6	26,4
	Heroina	35,7	19,7	10,4	6,0	5,6	22,6
	Dopalacze	30,9	15,5	12,5	11,3	9,2	20,5
Starsza kohorta	Marihuana lub haszysz	10,3	9,1	14,5	35,0	17,1	14,0

Kohorta	Wyszczególnienie	nie możliwe	bardzo trudne	dosyć trudne	dosyć łatwe	bardzo łatwe	nie wiem
(17-18 lat)	Amfetamina	26,9	16,5	15,3	12,2	5,1	24,0
	Metamfetamina	26,5	18,0	15,7	10,6	4,2	25,0
	Leki uspokajające lub nasenne	12,3	7,6	12,2	29,3	22,1	16,4
	Ecstasy	25,7	14,6	15,5	13,6	6,1	24,5
	Kokaina	27,0	15,9	17,9	9,8	5,4	24,0
	Crack	28,4	16,2	16,8	7,5	3,9	27,2
	Heroina	28,0	17,8	15,7	9,2	4,0	25,4
	Dopalacze	25,7	13,6	10,8	16,8	9,3	23,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ESPAD 2019

Obraz dostępności uzupełnia wiedza dotycząca znajomości miejsc gdzie można zakupić substancje nielegalne. Wielu respondentów orientuje się, gdzie można kupić marihuanę lub haszysz. Odsetek badanych nie znających takich miejsc jest wyższy wśród młodszej młodzieży (62,6%, w 2015 r. – 57,5%) niż starszej (58,3%, w 2015 r. – 51,2%). Wśród miejsc, które gimnazjaliści najczęściej wymieniali, jeśli chodzi o dokonanie zakupu jest ulica i park (21,1%), szkoła (11,8%), mieszkanie dealera (10,6%) oraz Internet (9,6%). Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych uszeregowali podane miejsca w taki sam sposób: ulica i park (20,8%), mieszkanie dealera (14%), szkoła (13,1%) oraz dyskoteka lub bar (15,1%). Dane dotyczące województwa lubelskiego są zbieżne z danymi ogólnopolskimi. Wśród młodszych użytkowników wzrosła w porównaniu do 2015 r. rola Internetu jako miejsca zakupu środków odurzających. Trendy te przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Miejsca, w których można łatwo kupić marihuanę lub haszysz (w %)

Poziom klasy	Miejsca	Lubelskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Nie znam takich miejsc	62,6	62,2
	Ulica, park	21,1	20,9
	Szkoła	11,8	11,6
	Dyskoteka, bar	7,9	10,4
	Mieszkanie dealera	10,6	11,7
	Internet	9,6	10,2
	Inne miejsce	5,4	6,4
Starsza kohorta	Nie znam takich miejsc	58,3	54,5

Poziom klasy	Miejsca	Lubelskie	Polska
(17-18 lat)	Ulica, park	20,8	24,8
	Szkoła	13,1	14,7
	Dyskoteka, bar	15,1	16,7
	Mieszkanie dealera	14,0	16,4
	Internet	11,3	11,0
	Inne miejsce	5,2	6,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ESPAD 2019

Kwestie dostępności to również w dużej mierze możliwość zakupu narkotyków, tj. możliwości finansowe, które są zwłaszcza ważne w kontekście dzieci i młodzieży szkolnej. Z danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie (KWP w Lublinie) wynika, że ceny narkotyków na rynku lubelskim wahają się od 15 do 350 złotych. Ceny w 2023 utrzymały się na podobnym poziomie, co w ostatnich czterech latach. Najpopularniejszy narkotyk – marihuanę można kupić w cenie 45-55 zł/gram (w 2022 zł). Wśród substancji stymulujących najdroższa jest kokaina – 300 – 350 zł/gram (w 2022 – 300 zł), metamfetamina – proszek: 85 zł gram, metamfetamina kryształ: 110 zł gram, (w 2022 r. 250 zł/gram, amfetamina 35-40 zł/gram (w 2022 r. – 35 zł), mefedron, klofedron, kleedron – 50-70 zł/gram (w 2022 50 zł/gram). Substancje halucynogenne kosztują: 1 tabletka ecstasy – 15-25 zł w (2022 r. – 10-15 zł), LSD – 30 zł (jak w 2022 r. – 25 zł). Ceny wymienionych substancji mogą się wahać w zależności od źródła pochodzenia, jakości oraz miejsca i czasu dokonywania zakupu. Po chwilowym spadku cen w 2020 r. , ceny powróciły do tych z przed pandemii. W 2020 r. na lubelskim rynku pojawił się mefedron. dodatkowo zaobserwowano podobne w działaniu substancje – klefedron, klofedron i w 2023 r. kleedron. Warto obserwować zmiany w tym zakresie w kolejnych latach.

Wzorem lat ubiegłych, również i w 2023 r. akcje prewencyjne KWP w Lublinie w zakresie przeciwdziałania narkomanii i używania dopalaczy realizowano w rejonie lokali rozrywkowych, dyskotek, pubów oraz miejsc przebywania młodzieży. W środowisku wszystkich grup wiekowych prowadzono czynności ukierunkowane na eliminowanie ośrodków dystrybucyjnych (sieci dilerskiej) poprzez ujawnianie tego rodzaju działalności przez sprawców nielegalnego wytwarzania, obrotu, handlu, i posiadania substancji zabronionych. Przeciwdziałając zjawisku narkomanii, prowadzono rozpoznania grup młodzieżowych podejrzewanych o zażywanie środków odurzających.

III. OPIS I OCENA POSIADANYCH ZASOBÓW ORAZ PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ W WOJEWÓDZTWIE

1. Polityka

W roku 2023, w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie realizował Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025. Na realizację niniejszego Programu w 2023 r. przeznaczono łącznie 1 952 785,38 zł. Realizacja ww. Programu przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie (ROPS, 2024) przybiera różne formy, wśród najważniejszych można wymienić:

1. Współpracę z organizacjami pozarządowymi, w tym realizację programów z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.
2. Prowadzenie szkoleń: w 2023 roku przeprowadzono dwudniowe szkolenie pn. „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej” dla 20 osób, (14 400,00 zł). Ponadto uruchomiono 2 edycje jednodniowego szkolenia pn. „Apteczka Kierunek Optymizm” łącznie dla 40 osób (9 360,00 zł). Szkolenie (dwudniowe) pn. „Przyjaciele Zippiego” dla 20 osób, (14 400,00 zł).
3. Współorganizację wraz z Instytutem Nowej Kultury konferencję „Ku trzeźwości Narodu”, dla 80 osób, (3 000,00 zł).
4. Współpracę z KMP w Lublinie w sprawie kampanii profilaktycznych prowadzonych od 2014 roku, pod nazwą: „Odpal Myślenie – Nie Wchodź w Uzależnienie” oraz „Trzeźwy Umysł Na Drodze”. Głównym celem projektu „Odpal Myślenie – Nie Wchodź w Uzależnienie” było zwiększenie świadomości w zakresie zagrożeń zdrowotnych, konsekwencji prawnych i społecznych wynikających z zażywania narkotyków i dopalaczy. W ramach zaplanowanej kampanii funkcjonariusze Wydziału Prewencji KMP w Lublinie przeprowadzili 69 spotkań społecznych dla 2753 osób. Miejscem spotkań były szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. W realizację akcji zaangażowani byli dzielnicowi Komisariatów Policji w Lublinie, pracownik Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Lublinie oraz pracownik Młodzieżowego Ośrodka Terapii i Readaptacji „Powrót z U” w Albrechtówce. W ramach realizacji kampanii, młodzież szkolna była przygotowywana na zajęciach lekcyjnych do udziału w debatach, które odbywały się z udziałem specjalistów uzależnień. W tym celu prezentowano uczestnikom specjalnie przygotowany tematycznie materiał filmowy. Podczas debat poruszano

tematykę uzależnień od środków psychoaktywnych (legalnych i nielegalnych) w zakresie aspektów prawnych, zdrowotnych i społecznych. W ramach projektu uczestnicy otrzymali materiały informacyjne i upominki w postaci smyczy i breloków do kluczy. Udział w debacie był atrakcyjną metodą prezentacji wiedzy, a zastosowana forma ich przekazu pozwoliła na jej skuteczne utrwalenie. Podsumowaniem spotkań była ankieta ewaluacyjna, która wskazała, że debata była interesującą formą spotkania, wystąpienia specjalistów były interesujące.

Celem programu „Trzeźwy Umysł Na Drodze” było podniesienie stanu świadomości społecznej poprzez wskazanie istotnych zagrożeń dla życia i zdrowia, jakie mogą powstać w związku ze spożyciem alkoholu przez uczestników ruchu drogowego. Kampanię skierowano do pieszych i zmotoryzowanych użytkowników dróg oraz kandydatów na kierowców, tj. uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu działania KMP w Lublinie. Przeprowadzono 29 spotkań, w których uczestniczyło 1 596 osób. Uczestnikom spotkań przekazano informacje dotyczące konsekwencji prawnych wynikających z prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu czy środków odurzających. Podkreślono konieczność noszenia elementów odblaskowych przez pieszych, rowerzystów, osoby poruszające się na hulajnogach oraz o obowiązku przestrzegania zasad obowiązujących w ruchu drogowym. W trakcie zajęć realizowanych na terenie szkół, uczestnicy projektu korzystali z alkogogli i narkogogli symulujących zachowanie człowieka będącego pod wpływem alkoholu i narkotyków, co umożliwiło poznanie skutków działania alkoholu i substancji psychoaktywnych na organizm człowieka. Równolegle funkcjonariusze Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Lublinie realizowali akcje i działania o charakterze prewencyjnym. Uczestnikom spotkań edukacyjnych oraz akcji prewencyjnych przekazano opaski odblaskowe.

5. Współpracę z KPP w Kraśniku „Uzależnieniom mówimy NIE” oraz „Kieruj życiem trzeźwo”. Celem projektu było zwiększenie świadomości młodzieży w obszarze problematyki uzależnienia od narkotyków, NSP. W 2023 r. KPP w Kraśniku zrealizowała 12 spotkań profilaktycznych dla 375 osób. W spotkaniach brali udział: specjalista ds. profilaktyki społecznej, nieletnich i patologii, dzielnicowi, psycholog specjalny, kurator zawodowy i rodzinny i nieletnich, inni pracownicy KPP w Kraśniku.
6. Prowadzenie kampanii społecznych dotyczących przeciwdziałania uzależnieniom, w tym zlecono:
 - Zakup pakietu materiałów profilaktycznych dot. profilaktyki uzależnień dzieci i młodzieży (broszury, ulotki, plany lekcji, zakładki) – 4 500 szt. (5 836,35 zł).

- Zakup Poradnika prasowego „Otwórz się na pomoc: Alkoholizm Dodatek Specjalny” (2000 szt.), (5 000,00 zł).
 - Realizacja i emisja spotu społecznego (90 powtórzeń) pn. „Tylko na początku bywa kolorowo”, (18 000,00 zł).
 - Zakup Poradnika prasowego „Otwórz się na pomoc: Dopalacze” (2000 szt.), (6 150,00 zł).
 - Zakup materiałów profilaktyczno-edukacyjnych w ramach akcji profilaktycznej ROPS w Lublinie „NIE! Uzależnieniom”, łącznie 5 650 szt. (11 422,27 zł)
 - Dofinansowanie do działalności Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Lublinie (30 000,00 zł).
7. Opracowanie przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii „Raportu Wojewódzkiego: Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa lubelskiego w roku 2022”.
 8. Opiniowanie aktów prawnych.
 9. Wydawanie rekomendacji i referencji dla podmiotów współpracujących z ROPS w Lublinie w ramach działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii.

2. Ograniczanie popytu

2.1 Profilaktyka

Działania profilaktyczne prowadzone są na wszystkich szczeblach samorządowych, tj. od jednostek wojewódzkich, przez powiatowe do gminnych. Na terenie województwa lubelskiego prowadzone są działania na wszystkich trzech szczeblach profilaktyki, tj. uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

Działania prowadzone przez ROPS w Lublinie, samodzielnie lub we współpracy z innymi instytucjami lub organizacjami pozarządowymi opisano w poprzednim rozdziale. W tej części przybliżymy wyłącznie wybrane działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej, realizowane ze środków finansowych dotyczących - Przeciwdziałania alkoholizmowi. Są to dotacje celowe z budżetu jst udzielane organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność pożytku publicznego. W 2023 r. na działania dotyczące wspierania programów profilaktyki uniwersalnej o potwierdzonej skuteczności w szczególności programów rekomendowanych przyznano dotacje w kwocie 170 000,00 zł (4 umowy). Tutoring szkolny - program pedagogiki dialogu Zrealizowano następujące programy: Unplugged, Tutoring szkolny, Szkoła dla Rodziców i Wychowawców, zajęcia z socjoterapii, zdrowego stylu życia. Kolejnym zdaniem

było wspieranie programów z zakresu profilaktyki selektywnej, wskazującej o potwierdzonej skuteczności w szczególności programów rekomendowanych, podpisano 2 umowy na 80 000,00 zł. Przeprowadzono zadania z zakresu partyworkingu oraz realizowano programy rekomendowane: Środowiskowa profilaktyka uzależnień, Fred goes Net. Szczegółowy opis oferentów znajduje się w tabeli 10 w załączniku. Wykaz realizatorów zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi w 2023 r.

Natomiast w ramach działań dotyczących zapobieganiu narkomanii podpisano 2 umowy na realizację programów rekomendowanych, tj. Tutoring szkolny - program pedagogiki dialogu w którym uczestniczyło 32 nauczycieli. Łączna kwota przeznaczona na realizację tego zadania to 30 500,00 zł. Ponadto zrealizowano działania edukacyjno-informacyjne (1 umowa) w lubelskich szkołach cykl warsztatów profilaktycznych dla 670 uczniów, na kwotę 30 000,00 zł. Zrealizowano programy rekomendowane: Środowiskowa profilaktyka uzależnień i

Fred goes Net (1 umowa) na kwotę 40 000,00 zł oraz podpisano 2 umowy w zakresie działań leczniczych, w tym: terapeutycznych, psychoterapeutycznych, rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol, na łączną kwotę: 49 500,00 zł. Jedna umowa dotyczyła redukcji szkód, (40 000,00 zł). Łącznie w 2023 r. podpisano 7 umów, realizując działania na kwotę 190 000 zł. działaniami objęto 1 489 osób. Szczegóły ww. zadań zawiera Tabela 11 w załączniku.

Ponadto działania takie prowadziła Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie wraz z podległymi jej komendami powiatowymi. Zgodnie z Porozumieniem o współpracy w tworzeniu spójnej polityki profilaktyki narkomanii wśród dzieci i młodzieży zawartym w dniu 15 stycznia 2020 r. w Warszawie pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej, Ministrem Spraw Wewnętrznych i Administracji, Komendantem Głównym Policji oraz Głównym Inspektorem Sanitarnym funkcjonariusze Policji brali udział w przedsięwzięciach profilaktyki narkomanii organizowanych przez szkoły i placówki opiekuńczo-wychowawcze, uczestniczyli w edukacji uczniów i wychowanków w zakresie odpowiedzialności prawnej nieletnich, w tym za czyny karalne z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii; podnosili poziom wiedzy rodziców, nauczycieli i innych pracowników szkoły w zakresie szkodliwości substancji psychoaktywnych.

W ramach współpracy dot. omawianej tematyki policjanci z woj. lubelskiego wzmacniali działania prospołeczne z organizacjami pozarządowymi. Ogólna liczba działań zorganizowanych w obszarze „Narkotyki, Dopalacze, Środki odurzające” to 454, w tym liczba

uczestników dorosłych 3 177 osób, natomiast dzieci i młodzież: 13 561 osób. Możemy tu wymienić:

- Spotkania profilaktyczne pn. „Narkotyki dopalacze zabijają”, „Szkoda Ciebie na takie patoklimaty”, „Nowe narkotyki zabijają... dopalacze powiedz STOP”, „Narkotyki nie biorę”, były skierowane do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu radzyńskiego, ryckiego, włodawskiego. Działania edukacyjne były realizowane m.in. poprzez wykorzystanie prezentacji multimedialnej.
- W powiecie chełmskim zrealizowano przedsięwzięcie edukacyjno-informacyjne pn. „Narkotyki, dopalacze i inne środki odurzające – zagrożenia, odpowiedzialność prawna nieletnich” skierowane do uczniów szkół i placówek wychowawczych. Brali udział w przedsięwzięciu edukacyjnym w formie festynu prewencyjnego pn.: „Formy zdrowego i bezpiecznego spędzania wolnego czasu bez używek”.
- Spotkania profilaktyczne pn. „Środki odurzające – zagrożenia i konsekwencje” były skierowane do szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu powiatu bialskiego.
- W powiecie łęczyńskim zrealizowano przedsięwzięcie profilaktyczno-informacyjne pn.: „Profilaktyka w zakresie zażywania leków o działaniu podobnym do środków odurzających” skierowane do farmaceutów i klientów aptek.

Otwarty konkurs ofert na realizację zadań z zakresu ochrony i promocji zdrowia – zapobieganie zakażeniom HIV i zwalczania AIDS w ramach dotacji celowej z budżetu państwa ogłosił Wojewoda Lubelski. Wśród zaplanowanych działań znalazło się:

- wspieranie działalności punktów konsultacyjno-diagnostycznych funkcjonujących na terenie województwa lubelskiego, prowadzących anonimowe i bezpłatne, testowanie w kierunku HIV, połączone z poradnictwem przed i po teście – 12 000,00 zł.
- Wspieranie działań profilaktycznych w zakresie problematyki HIV/AIDS poprzez edukację skierowaną do pracowników służb mundurowych Policji województwa lubelskiego – 13 000,00 zł.
- Wspieranie działań profilaktycznych w zakresie problematyki HIV/AIDS poprzez edukację skierowaną do uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej oraz uczniów I klasy szkoły ponadpodstawowej – 16 000,00 zł.

Profilaktyka HIV/AIDS prowadzona przez WSSE w roku 2023 w ramach realizacji Krajowego Programu Zapobiegania HIV i Zwalczania AIDS w województwie lubelskim dotyczyła następujących działań:

1. Edukowano wybrane grupy zawodowe w zakresie w aspekcie bezpiecznego wykonywania obowiązków zawodowych przeprowadzając: instruktaże – 224, poradnictwo metodyczne -185, rozmowy indywidualne -145, narady – 50, prelekcje - 59, wysyłając wytyczne – 190. Edukacja grup zawodowych objęła 1307 odbiorców: 478 nauczycieli, 353 opiekunów dzieci i młodzieży podczas wypoczynku, 213 pracowników ochrony zdrowia, 127 pracowników gabinetów branży beauty, 73 pracowników służb mundurowych, 35 pracowników inspekcji sanitarnej i 28 pracowników jednostek samorządowych.
2. Dla dzieci i młodzieży w placówkach nauczania, wychowania i wypoczynku zorganizowano: 255 prelekcji i pogadanek, 26 warsztatów, 19 szkoleń, przeprowadzono 51 rozmów, 13 konkursów, zorganizowano 116 ekspozycji wizualnych, 10 stoisk informacyjnych i 29 projekcji filmów. Łącznie objęto oddziaływaniem 15 858 dzieci i młodzieży (1825 uczniów szkół podstawowych, 5673 uczniów szkół ponadpodstawowych, 8048 uczestników zorganizowanego wypoczynku, 312 innych uczestników).
3. Przygotowania do obchodów 1 XII Światowego Dnia AIDS poprzedziło wysyłanie pism do placówek ochrony zdrowia i zorganizowanie 16 narad. W ramach obchodów zorganizowano 28 szkoleń, 48 ekspozycji wizualnych, zorganizowano 3 lokalne eventy, zamieszczono 80 postów w mediach społecznościowych. Oddziaływaniem w ramach powyższych inicjatyw objęto ok 21530 odbiorców: 300 studentów, 313 pracowników ochrony zdrowia, 302 pracowników oświaty, 5257 uczniów szkół ponadpodstawowych, 363 uczniów szkół podstawowych oraz ponad 15 000 internautów. Tematyka HIV / AIDS była adresowana do 10 656 osób dorosłych podczas 36 organizowanych stoisk informacyjnych w ramach lokalnych wydarzeń.
4. Kampania społeczna „Jedyny taki test” nosiła tytuł „Jedyny test, którego prawdopodobnie nie zleciłeś” i była adresowana do lekarzy, zwłaszcza do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, a także ginekologów, pediatrów/neonatologów, lekarzy chorób wewnętrznych i zakaźnych oraz studentów medycyny, a poprzez te grupy zawodowe – do ogółu społeczeństwa. Jej celem była popularyzacja wczesnej diagnostyki w kierunku HIV. Na stronach internetowych i w mediach społecznościowych zamieszczono 25 informacji i 102 posty, w mediach ukazało się 6 informacji. W kampanię zaangażowano 1805 pracowników ochrony zdrowia i 16 738 osób.

Działania edukacyjne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom w obszarze nowych narkotyków na terenie woj. lubelskiego prowadziła też WSSE w Lublinie. Koncentrowały się one wokół realizacji następujących działań.

1. Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość” którego tematyka wiązała się z profilaktyką uzależnień od alkoholu, tytoniu i narkotyków w kontekście zaburzenia relacji miłości oraz funkcji prokreacyjnej młodych ludzi sięgających po używki. Program realizowano w 137 szkołach ponadpodstawowych (w tym było 26 szkół zawodowych, 59 liceów, 52 technika) oraz w 9 innych placówkach. w programie łącznie wzięło udział 9 774 uczniów oraz 3846 rodziców. Celem programu było ukazanie szkodliwego wpływu używek w tym przede wszystkim alkoholu na zdrowie i decyzje dzisiejszej młodzieży jako przyszłych rodziców.
2. Tematykę dotyczącą profilaktyki narkotyków i środków psychoaktywnych realizowano w ramach następujących form:
 - 1 610 porad i instruktaży / 6 330 odbiorców
 - 692 rozmowy indywidualne /ok 800 odbiorców
 - 443 prelekcje i pogadanki / 14 881 odbiorców
 - 359 warsztatów edukacyjnych / 5935 odbiorców
 - 58 szkoleń /1 576 odbiorców
 - 47 punktów informacyjnych / 17 783 odbiorców
 - 33 akcje w środowisku lokalnym / 5 198 odbiorców
 - 420 ekspozycji wizualnych i kącików edukacyjnych / 45 189 odbiorców
 - 294 posty na FB i 4 informacje medialne / 147 080 osób
 - rozdystrybuowano 19 210 ulotek i materiałów wizualnych
3. Konkurs na komiks „5 moich dobrych praktyk na życie bez nałogów” został zorganizowany w celu sięgnięcia przez młodzież do pozytywnych wzorców, kształtujących zdrowie fizyczne i psychiczne oraz kreowania indywidualnych nawyków chroniących przez popadnięciem w nałogowe zachowania. Do konkursu organizowanego na poziomie wojewódzkim przystąpiło 102 uczniów z 15 szkół średnich w 7 powiatach. Przyznano 3 nagrody za I, II, III miejsce oraz 5 wyróżnień. Konkurs zorganizowano we współpracy z NFZ.

Działania w zakresie profilaktyki uniwersalnej w województwie lubelskim prowadzone były również przez organizacje pozarządowe. Można tu wymienić np. Towarzystwo Nowa Kuźnia, które w 2023 r. realizowało:

1. Program szkoleniowy dla kadry przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Wczesna profilaktyka - zwiększenie kompetencji wychowawczych oraz zachowań prozdrowotnych rodziców i osób pracujących z dziećmi i młodzieżą ze szczególnym uwzględnieniem dojrzałości emocjonalno – społecznej – 75 wychowawców oraz rodziców dzieci w wieku przedszkolnym.
2. Program szkoleniowy dla kadry pedagogicznej – zwiększenie kompetencji kadry pedagogicznej do realizacji działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania narkomanii w placówkach oświatowych – 600 osób.
3. Program rekomendowany Program Wzmacniania Rodziny – 20 rodzin, 30 rodziców i 30 dzieci.
4. Program rekomendowany Środowiskowa Profilaktyka Uzależnień – 160 osób.
5. Edukacja uczniów szkół średnich 200 beneficjentów.
6. Przeciwdziałanie uzależnieniu od leków. Zwiększenie wiedzy na temat szkodliwości używania środków leczniczych w celach pozamedycznych, wśród osób w wieku senioralnym – pensjonariuszy Domów Pomocy Społecznej w Lublinie i w Puławach, a co za tym idzie zmniejszenie ilości używanych leków oraz ryzyka lekozależności – 120 osób w wieku senioralnym.

Stowarzyszenie MONAR prowadziło we współpracy z Urzędem Miasta Lublin 5 programów dotyczących profilaktyki w zakresie problemu alkoholowego. Były to działania: edukacyjne (15 000 zł), zmierzające do eliminowania lub redukcji czynników ryzyka o kompensowanie zagrożeń poprzez działanie czynników chroniących (10 000 zł), prowadzenie terapii, grupy wsparcia, poradnictwa indywidualnego (12 600 zł), udzielanie wsparcia psychologicznego (21 000 zł), pomoc osobom z FASD i ich rodzinom (10 000 zł).

2.2 Leczenie i rehabilitacja

Informacja nt. zabezpieczenia świadczeń zdrowotnych dla osób uzależnionych, dotkniętych problemem narkomanii realizowanych przez Lubelski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia (LOW NFZ) dotyczy leczenia uzależnień od środków psychoaktywnych.

W 2023 r. leczeniem objęto łącznie 19 113 osób, (w ubiegłym roku było to 25 084 osoby), w tym: według następujących rozpoznań, było to odpowiednio: B20-B24 – 137 osób (2022 r. - 189 osób), F10 - F19 – 18 860 osób (w 2022 r. - 24 718 osób), X42-X49 – 100 osób (2022 r. - 156 osób), X62 – 12 osób (2022 r. - 17 osób), Y12 – 4 osoby (2022 r. - 4 osoby).

Poniżej przedstawiono świadczenia realizowane w formach opieki dedykowanych leczeniu uzależnień dorosłych w Polsce oraz województwie lubelskim. Dane dotyczące liczby pacjentów i liczby porad/osobodni obejmują świadczenia zrealizowane w wybranej formie leczenia, przez pacjentów od 18. roku życia.

Tabela 6. Liczba dorosłych pacjentów wg form leczenia

Poradnie Leczenia Uzależnień	Lubelskie	Polska
Liczba pacjentów:	13 042	227 653
Liczba porad:	151 419	3 057 123
Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	789	742,2
Liczba porad na 100 tys. ludności	9 157	9 612,1
Oddziały Dienne Leczenia Uzależnień		
Liczba pacjentów:	597	11 862
Liczba porad:	21 418	372 880
Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	36	37,9
Liczba osobodni na 100 tys. ludności:	1 295	1 186,6
Oddziały/Ośrodki Leczenia Uzależnień		
Liczba pacjentów:	2 009	39 551
Liczba porad:	94 782	2 037 104
Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	121	137,9
Liczba osobodni na 100 tys. ludności:	5 732	70 861,0
Oddziały/Ośrodki Detoksykacji		
Liczba pacjentów:	1 655	37 024
Liczba porad:	20 000	448 197
Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	100	129,2
Liczba osobodni na 100 tys. ludności:	1 210	1 590,3
Hostele dla Uzależnionych		
Liczba pacjentów:	13	1 039
Liczba porad:	2 281	121 818
Liczba pacjentów na 100 tys. ludności	1	3,6
Liczba osobodni na 100 tys. ludności:	138	423,1

Źródło: opracowanie własne LOPS, w oparciu o dane NFZ, na podstawie Mapy potrzeb zdrowotnych 2022-2026, Analizy, Opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień, Leczenie uzależnień – dorośli, <https://basiw.mz.gov.pl> wg. stanu na dzień 25.11.2024r.

Z danych za 2023 r. zaprezentowanych w tabeli 6 wynika, że województwo lubelskie ma wyższy wskaźnik liczby pacjentów na 100 tys. ludności w poradniach leczenia uzależnień (789) w porównaniu do średniej krajowej (742,2). W oddziałach dziennych leczenia uzależnień wskaźnik liczby pacjentów na 100 tys. ludności w województwie lubelskim (36) jest niższy niż średnia krajowa (37,9). W oddziałach/ośrodkach leczenia uzależnień wskaźnik liczby pacjentów na 100 tys. ludności w województwie lubelskim (121) jest niższy niż średnia krajowa (137,9). W oddziałach/ośrodkach detoksykacji wskaźnik liczby pacjentów na 100 tys. ludności

w województwie lubelskim (100) jest niższy niż średnia krajowa (129,2). W hostelach dla uzależnionych wskaźnik liczby pacjentów na 100 tys. ludności w województwie lubelskim (1) jest niższy niż średnia krajowa (4).

Na terenie każdego województwa, zarząd województwa organizuje podmioty lecznicze, które swoim zakresem obejmują działalność leczniczą (stacjonarną i całodobową) w zakresie leczenia odwykowego oraz wojewódzki ośrodek terapii uzależnienia i współuzależnienia⁷. Samorząd Województwa Lubelskiego jest podmiotem tworzącym dla następujących samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, w zakresie których znajdują się kompetencje przeciwdziałania uzależnieniom, w tym alkoholizmowi:

1. Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Suchowoli;
2. Szpital Neuropsychiatryczny im. Prof. Mieczysława Kaczyńskiego Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie;
3. Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Psychiatryczny w Radecznicy;
4. Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opiekuńczo – Leczniczy w Celejowie;
5. Centrum Zdrowia Psychicznego Oddział Terapii Uzależnień SP ZOZ w Radzynie Podlaskim.

2.3 Readaptacja społeczna

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie w 2023 roku koncentrował swoje działania na wspieraniu realizacji programów reintegracji oraz aktywizacji społecznej i zawodowej osób uzależnionych i zwiększaniu dostępności do istniejących form wsparcia. ROPS w Lublinie podpisał 5 umów z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych (155 099,57 zł) oraz 2 umowy z zakresu przeciwdziałania narkomanii (49 500,00). ROPS w Lublinie prowadził w tym zakresie współpracę z następującymi organizacjami pozarządowymi⁸:

- Stowarzyszenie Integracji Rodzin "Przystań" w Chełmie. W ramach zadania udzielano indywidualnej pomocy psychologicznej i wsparcia terapeutycznego, realizowano interwencję kryzysową, poradnictwo rodzinne, prowadzono grupy rozwoju osobistego i grupy zapobiegania nawrotom, prowadzono warsztaty umiejętności psychospołecznych, konsultacje prawne. Uczestnicy: łącznie 60 osób:

⁷ Art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

⁸ Raport z wykonania i efektów realizacji Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 w roku 2023 przedstawiony Sejmikowi Województwa Lubelskiego w 2024 r.

40 osób uzależnionych od alkoholu i 20 członków ich rodzin/osób bliskich, w tym dla osób doświadczających przemocy w rodzinie/domowej.

- Stowarzyszenie "Monar" Zarząd Główny (oddział w Lublinie i w Puławach). W trakcie realizacji projektu zrealizowano warsztaty zapobiegania nawrotom, warsztaty rozwoju osobistego, poradnictwo rodzinne, interwencję kryzysową, aktywizację społeczno-zawodową, konsultacje prawne. Uczestnicy: 45 osób - 30 osób uzależnionych od alkoholu po odbytych leczeniu, realizujących program rehabilitacyjny i naprawczy i/lub pijących szkodliwie w tym doznających przemocy w rodzinie/przemocy domowej oraz 15 osób współuzależnionych, członków rodzin, w tym doznających przemocy w rodzinie/przemocy domowej.
- Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym "AGAPE" w Lublinie. Działania polegające na zwiększeniu dostępności do różnych form pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym w formie prowadzenia dyżuru osoby pierwszego kontaktu, poradnictwa psychologicznego, poradnictwa prawnego, poradnictwa socjalnego. Uczestnicy: 138 osób doświadczających przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym.
- Stowarzyszenie „Kontakt” w Lublinie. Realizacja działań profilaktyczno-naprawczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych poprzez poradnictwo indywidualne psychologiczne, indywidualne socjalne, indywidualne prawne oraz prowadzenie grupy wsparcia. Uczestnicy: 140 osób dotkniętych przemocą z rodzin z problemem alkoholowym i członków ich rodzin.
- Stowarzyszenie Klubu Abstynenta Wzajemnej Pomocy „Oaza” w Świdniku. Stworzenie Grupy Samopomocowej. Uczestnicy: 39 osób (uzależnieni od alkoholu, członkowie ich rodzin i osoby współuzależnione, w tym doznające przemocy w rodzinie, przemocy domowej).
- Stowarzyszenie "Monar" Zarząd Główny. Oddział w Lublinie i w Puławach. W trakcie realizacji projektu udzielano pomocy psychoterapeutycznej, zrealizowano warsztaty zapobiegania nawrotom, poradnictwo rodzinne, aktywizację społeczno-zawodową, konsultacje prawne i socjalne. Uczestnicy: 55 osób - 40 osób uzależnionych oraz 15 członków ich rodzin.
- Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym "AGAPE" Lublin. Działania polegające na zwiększeniu dostępności do różnych form pomocy dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol i/lub

współzależnionych i/lub członków ich rodzin, a także do osób doznających przemocy w rodzinie/przemocy domowej w rodzinie z problemem uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol w formie prowadzenia dyżuru osoby pierwszego kontaktu, poradnictwa psychologicznego, poradnictwa prawnego, poradnictwa socjalnego. Uczestnicy: 162 osoby

W roku 2023 Samorząd Województwa Lubelskiego prowadził wsparcie Centrum Integracji Społecznej (CIS) dla 4 podmiotów:

- Gmina Adamów, Centrum Integracji Społecznej z siedzibą w Jacni, wyposażenie warsztatu artystyczno-florystycznego
- Centrum Integracji Społecznej w Komarowie-Osadzie z siedzibą w Janówce Zachodniej, doposażenie pracowni: gastronomicznej, remontowo-budowlanej, rolno-ogrodniczej, pielęgnacji terenów zielonych i leśnych, opiekuńczo-pielęgnacyjnej.
- Centrum Integracji Społecznej w Mienianach, wyposażenie warsztatu marketingowo-księgowego.
- Centrum Integracji Społecznej POSTIS w Świdniku, wyposażenie warsztatu – pracownia gliny i pracownia betonu

Łączna kwota przyznana na prowadzenie ww. pracowni to: 717 493,50 zł

Readaptację dla osób dorosłych prowadzi Stowarzyszenie MONAR Ośrodek Leczenia, Terapii i Rehabilitacji Uzależnień w Majdanie Kozic Dolnych. Z informacji ogólnych wiemy że, w roku 2023:

- w Ośrodku leczyło się 75 osób (2022 r. – 61, 2021 r. – 63).
- liczba łóżek – 25 (stan bez zmian).
- osobodni leczeni: 6 993 (2022 r. – 7 146, 2021 r. – 7 880).
- czas trwania pełnego cyklu terapii: 18 miesięcy (terapia długoterminowa).

Do Ośrodka przyjęto 61 osób (2022 r. – 37, 2021 r.- 40), w tym 12 kobiet i 49 mężczyzn. Wypisano z niego 55 osób (2022 r. – 47, 2021 r. – 39) w tym 10 kobiet i 45 mężczyzn.

Najwięcej osób leczonych w Ośrodku MAKONDO było w wieku 25-29 lat (22) i 35-39 lat (15) oraz 19-24 lata (14) 40-44 lata (12). To sytuacja bardziej podobna do roku 2022 r. (25-29 i 35-39, 40-44). To kolejny rok, kiedy wiek osób przebywających w Ośrodku obniżył się. Większość osób leczących się w Ośrodku to osoby niezamężne (55 osób z 75), z wykształceniem średnim (32 z 75 osób), mających pracę dorywczą (25 osób z 75). Tak było również w roku poprzednim. Należy jednak podkreślić że osób deklarujących pracę stałą było

23. Ośrodek dostępny jest dla osób z całej Polski, ale w 2023 r. najwięcej osób korzystających jego usług pochodziło podobnie jak w roku ubiegłym z województwa lubelskiego (27 z 75 osób) duża grupa to również osoby z województwa mazowieckiego (13).

Natomiast Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia i Terapii Uzależnień w Lublinie realizowało w 2023 r. programy postrehabilitacyjne umożliwiające powrót do pełnienia ról społecznych dla osób uzależnionych od narkotyków po ukończonym procesie leczenia lub osób, które nie ukończyły terapii, lecz utrzymują abstynencję (finansowanie UM Lublin, 21 000 zł). Realizowano również program reintegracji społeczno – zawodowej skierowany do kobiet w ciąży oraz matek dzieci do lat 6, (finansowanie: KCPU, 40 000 zł)

Readaptację dzieci młodzieży prowadzi Towarzystwo Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U”.

2. 4 Ograniczanie szkód zdrowotnych

Leczenie substytucyjne to farmakologiczna metoda leczenia osób uzależnionych od opioidów, która w połączeniu z opieką socjalną, medyczną oraz psychologiczną daje największe prawdopodobieństwo skuteczności leczenia spośród wszystkich innych dostępnych form leczenia.

W woj. lubelskim program leczenia substytucyjnego prowadzony jest przez dwa podmioty: Ośrodek Leczenia Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie oraz Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej (w warunkach penitencjarnych).

Ośrodek Leczenia Uzależnień Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lublinie oferuje pacjentom usługi o charakterze medyczno-terapeutycznym. Oferta skierowana jest do osób borykających się z problemem uzależnienia i ich rodzin. Ponadto Ośrodek zajmuje się działalnością profilaktyczną z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień pacjentów, zamieszkałych na terenie Lublina, województwa lubelskiego i kraju.

W strukturze organizacyjnej Ośrodka wyodrębnione zostały poradnie specjalizujące się w pracy z pacjentami wymagającymi diagnostyki i leczenia poszczególnych uzależnień. Program Terapii Substytucyjnej prowadzi działania terapeutyczne z zakresu readaptacji osób uzależnionych, mające na celu poprawę stanu somatycznego i psychicznego pacjentów, a także ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV i innych. Liczba osób objętych programem leczenia substytucyjnego w 2023 r. wyniosła 160 osób, w 2022 r. – 158, w 2021 r. – 139,

w 2020 r. – 151, w 2019 r. – 160 osób, w 2018 r. - 153 osoby, w 2017 r. – 155, w 2016 r. - 146 osób. W roku sprawozdawczym liczba osób objętych leczeniem znów nieznacznie wzrosła.

Z informacji uzyskanych z Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej wynika, że w okręgu lubelskim w jednostkach penitencjarnych programy metadonowe funkcjonują od stycznia 2007 r. W programach tych w 2023 r. uczestniczyło 42 osadzonych (w 2022 r. – 36, w 2021 r. – 31, w 2020 r. – 21, w 2019 r. – 22, w 2018 r. – 19, w 2017 r. – 24, w 2016 r. – 25, w 2015 r. – 44).

Jeżeli chodzi o profilaktykę selektywną i wskazującą, to w 2023 r., ROPS w Lublinie w ramach ogłoszonego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii zrealizował działania z zakresu profilaktyki selektywnej i wskazującej podpisano 1 umowę w ramach której zrealizowano: programy rekomendowane: Środowiskowa profilaktyka uzależnień, Fred goes Net. Uczestnicy: Środowiskowa profilaktyka uzależnień - 450 osób (90 - dzieci i młodzież, 300 - rodzice, 60 - przedstawiciele gmin, miast).

Fred goes Net - 60 osób (młodzież). Łącznie 510 osób. Szczegóły ww. zadań zawiera Tabela 11 w załączniku. W ramach działań z zakresu przeciwdziałania problemom alkoholowym podpisano 2 umowy na wspieranie programów z zakresu profilaktyki selektywnej, wskazującej o potwierdzonej skuteczności w szczególności programów rekomendowanych. Można tu wymienić tzw. partyworking – 20 000 zł, uczestnicy: 3 200 (2 300 osób - działania środowiskowe, 100 osób - konsultacje specjalistyczne, 800 osób - spotkania informacyjne w szkołach) oraz zrealizowano programy rekomendowane: Środowiskowa profilaktyka uzależnień, Fred goes Net, łącznie 60 000 zł. Uczestnicy: łącznie 105 osób (40 osób - Fred goes Net, 65 osób – Środowiskowa profilaktyka uzależnień).

Wśród organizacji, które wyróżniają się w zakresie współpracy z Samorządem Województwa Lubelskiego w zakresie realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii nie tylko w roku 2023, wiodącą rolę pełnią: Towarzystwo Nowa Kuźnia, Stowarzyszenie MONAR, Stowarzyszenie Integracji Rodzin PRZYSTAŃ w Chełmie, Stowarzyszenie „Kontakt” w Lublinie, Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „Agape” w Lublinie. Szczególnie ważne jest to, że wśród prowadzonych działań, realizowane są te o najwyższych standardach skuteczności, tj. programy rekomendowane i o podwyższonej skuteczności.

Ważnym elementem pracy na poziomie profilaktyki selektywnej i wskazującej jest prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin. Ponadto Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyki, Leczenia, i Terapii Uzależnień w Lublinie, koncentruje się na:

- Udzielaniu świadczeń zdrowotnych w Poradni. Celem było świadczenie terapii uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol (finansowanie: LOW NFZ, 850 830,73 zł).
- Realizowaniu działań adresowanych do osób wysoce narażonych na czynniki ryzyka, w szczególności do osób używających środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, NSP w sposób szkodliwy oraz członków rodzin
- Realizowaniu działań ograniczających indywidualne i społeczne szkody problemowego używania środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych, (finansowanie: UM Lublin, 21 000 zł)
- Prowadzeniu terapii poprzez motywowanie, zapobieganie nawrotom choroby, pracę nad systemem wartości zdrowia i zdrowego stylu życia, (finansowanie: UM Lublin, 21 000 zł)
- Realizowaniu programów profilaktyki wskazującej: „Zdażyć przed uzależnieniem”, (finansowanie: KCPU, 35 000 zł)
- Realizowaniu programów profilaktyki selektywnej: „Zanim przekroczysz granice”, (finansowanie: KCPU, 40 000 zł)
- Prowadzeniu terapii kierowanej do osób używających szkodliwie i uzależnionych konopi i ich rodzin i bliskich, (finansowanie: KCPU, 50 000 zł)
- Wspieranie realizacji programu wczesnej interwencji "FreD goes net, (finansowanie: KCPU, 23 200 zł)

Jednak najważniejszym działaniem w tym zakresie ze względu na jego kompleksowość jest prowadzenie Lubelskiego Centrum Zintegrowanej Pomocy i Redukcji Szkód dla użytkowników narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych. Działanie to jest finansowane przez KCPU (w 2023 r. to 125 300,00 zł) i polega na ograniczeniu ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych wśród osób używających szkodliwie i uzależnionych od narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych. Program jest realizowany poprzez:

1. Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie bezpieczniejszego używania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych.
2. Podniesienie poziomu wiedzy w zakresie rozprzestrzeniania się HIV, HCV, HBV, WR, COVID-19 i chorób przenoszonych drogą płciową.
3. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności mających na celu zmianę wzorów używania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych na mniej szkodliwe.

4. Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń krwiopochodnych.
5. Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń chorobami przenoszonymi drogą płciową.
6. Poprawa umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.
7. Poprawa sytuacji prawnej
8. Poprawa sytuacji socjalnej.

Wśród innych działań w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej prowadzonej w województwie lubelskim wymienić można dwie wiodące organizacje pozarządowe. Towarzystwo Nowa Kuźnia, które w 2023 r. prowadziło następujące działania:

1. Program rekomendowany – Fred Goes Net – 12 grup, 120 osób w wieku 16-17 lat
2. Streetworking. Nawiązywanie kontaktu z osobami używającymi narkotyków i zagrożonymi używaniem oraz udzielanie i, adekwatnie możliwej pomocy, m.in. informowanie o zagrożeniach związanych z używaniem narkotyków, miejscach pomocy, a w razie konieczności udzielanie pomocy przedmedycznej, współpraca z mieszkańcami terenów oddziaływań i odpowiednimi służbami. Nawiązano kontakt i udzielono wsparcia 1 502 osobom.
3. Program Żyj na luzie. Ograniczanie ilości zachowań ryzykownych, polegających na okazjonalnym używaniu narkotyków oraz zachowań związanych z tym używaniem u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (szkoła podstawowa, początek szkoły ponadpodstawowej). 15 osób używających sporadycznie.
4. Punkt informacyjno-konsultacyjny w Lublinie i w Puławach. Niesienie specjalistycznej pomocy psychologicznej osobom używającym substancji psychoaktywnych w sposób okazjonalny oraz ich rodzinom w zakresie problemów osobistych, zaburzeń osobowościowych, problemów wychowawczych rodziców, problemów związanych z funkcjonowaniem rodziny osób z problemem narkotykowym. 1500 osób.

3. Ograniczanie podaży

Walka z nielegalnym rynkiem narkotykowym prowadzona jest przez kilka instytucji. Charakterystykę zagrożenia przestępczością narkotykową na terenie województwa lubelskiego w 2023 r. prowadzi m.in. KWP w Lublinie.

W 2023 roku na terenie województwa lubelskiego zabezpieczono łącznie następujące ilości (najbardziej popularnych) narkotyków: amfetamina: 33244,5 g, haszysz: 304,5 g, heroina: 0,7 g, kokaina: 1 512,4 g, marihuana: 244 685,6 g, ekstazy: 1 818 g, MDMA: 3 3362,4 g, metamfetamina: 115,5 g, mefedron: 125 780,6 g, 3 CMC: 124 380,7 g, 4 CMC: 146 987,3 g.

Ponadto zlikwidowano 3 nielegalne laboratoria narkotyków syntetycznych, 43 nielegalne plantacje ziela konopi innych niż włókniste (krzaków konopi 592). Ilość zabezpieczonych narkotyków na terenie garnizonu lubelskiego wyniosła 709 223,4 grama netto.

W 2023 r. na odcinku służbowej odpowiedzialności funkcjonariusze Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie (NOSG) ujawnili 39 przypadków przemytu substancji narkotycznych w przejściach granicznych oraz 46 przypadków zatrzymania substancji narkotycznych w strefie i w głębi kraju. Ujawniono łącznie:

- amfetamina/g/1732,18 wyceniona na wartość 112 168,36 zł;
- ecstasy /tabletki/ 60,5 wyceniona na wartość 872,50 zł;
- haszysz /g/ 74 226,05 wyceniona na wartość 3 711 302,50 zł;
- narkotyki (inne) /g/ 12 687,185 wyceniona na wartość 604 114,25 zł;
- narkotyki (inne-susz roślinny) /g/ 10,00 wyceniona na wartość 121,50 zł;
- kokaina /g/ 0,385 wyceniona na wartość 115,50 zł;
- marihuana/g/ 253 705,022 wyceniona na wartość 11 406 835,17 zł;
- metaamfetamina/g/ 35,05 wyceniona na wartość 6 309,00 zł;
- narkotyki (inne-ciasteczko z CBD) /szt./ 1 bez wyceny;
- narkotyki (inne- olejek haszyszowy w e-papierosie) /szt./ 1 bez wyceny;
- narkotyki (inne-papierki nasączone LSD) /szt./ 2 bez wyceny;
- krzewy konopi /szt./ 42 bez wyceny.

Tabela 7. Środki odurzające i psychotropowe - ujawnione w 2023 r.

Usiłowanie przemytu narkotyków w przejściach granicznych		
LP	Nazwa substancji	Ilość w gramach*
1	Amfetamina	0,99
2	Haszysz	21,97
3	Marihuana	286,76
5	Ecstasy	2 tabletki
6	Inne – olejek haszyszowy w e-papierosie	1 szt
Łączna wartość		14 404,45 zł

Ujawnienie posiadania narkotyków		
LP	Nazwa substancji	Ilość w gramach*
1	Marihuana	253 418,262
2	Amfetamina	1 731,19
3	Haszysz	74 204,08
	Ecstasy	58,5 tabletki
4	Kokaina	0,385
	LSD	2 szt
5	krzewy konopi	42 szt.
6	Ciasteczko CBD	1 szt
7	Inne – mefedron, susz roślinny, biały kryształ, metadon, metaamfetamina, ketamina	12 732,235
Łączna wartość		15 827 434,33 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NOSG

Należy zaznaczyć, że ilość i wartość ujawnionych substancji narkotycznych nie obrazuje pełnej skali zjawiska, niemniej możliwe jest określenie profilu i sposobu działania sprawcy przestępstwa.

Niewielkie ilości narkotyków oraz substancji psychotropowych są najczęściej ukrywane w elementach odzieży wierzchniej lub bagażu podręcznym, bardziej spektakularne ilości narkotyków przemywane są zazwyczaj w skrytkach konstrukcyjnych pojazdów. Przemyt dokonywany jest najczęściej przez obywateli Ukrainy na kierunku przyjazdowym do Polski i tym samym na zewnętrznej granicy Unii Europejskiej. Sprawcami są zazwyczaj młodzi mężczyźni przewożący narkotyki „miękkie” (marihuana), rzadziej haszysz, amfetaminę, LSD, ecstasy i inne różnego rodzaju proszki i granulaty zawierające substancję psychoaktywną, w ilościach najczęściej od kilku do kilkunastu gramów, rzadziej w większych ilościach, w postaci proszku, suszu roślinnego bądź tabletek.

Wewnątrz kraju sprawcami najczęściej są młodzi obywatele Polski będący w posiadaniu zazwyczaj marihuany, amfetaminy i mefedronu w ilościach najczęściej kilku gramów. Ujawniani sprawcy przestępstwa, to głównie pojedyncze osoby przewożące niewielkie ilości narkotyków, nie można jednak wykluczyć zaangażowania w przemyt zorganizowanych grup przestępczych, mając na uwadze czynniki takie, jak:

→ geograficzne usytuowanie Polski warunkujące możliwość wykorzystania jej jako obszaru tranzytowego w międzynarodowym ruchu drogowym pomiędzy Europą Wschodnią a Zachodnią;

- skalę zagrożenia przestępczością narkotykową w Polsce i innych krajach UE;
- swobodę przemieszczania się na wewnętrznym odcinku granicy UE/Schengen;
- znaczną dochodowość i popyt na substancje narkotykowe.

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej rynek narkotykowy stał się poważnym zagrożeniem na skalę światową. Polska występuje w każdej z kategorii narkobiznesu, tzn. jako producent, tranzyt i rynek zbytu. Współczesny polski rynek narkotykowy charakteryzuje się takimi samymi atrybutami, jak zachodnioeuropejskie rynki narkotykowe a pandemia nie wpłynęła na przerwanie łańcuchów dostaw czy zachwiania produkcji.

Ponadto funkcjonariusze Izba Administracji Skarbowej w Lublinie ujawnili w 2023 r. łącznie 6,85 kg i 33 szt. w tym:

- Marihuana - 6,24054 kg
- Amfetamina - 0,016 kg
- Mefedron - 0,052 kg
- Metaamfetamina - 0,00442 kg
- e-jointy z THC - 5 szt.
- olejek CBD z zawartością marihuany/ THC. Nazwa handlowa Devon Hemp CBD - 1 szt.
- Żelki/cukierki, nazwa handlowa: Gum Dropz DELTA-9 THC GUMMIES - 0,538 kg
- Żelki z substancjami psychotropowymi z grupy II-P oraz związkami chemicznymi (kannabigerol i kannabinol) zawarte w zielu konopii - Cannabis- L - 19 szt.
- Kartridż/naboje do e-papierosów wypełnione żółtą oleistą substancją o zawartości HU-210, HU-21 - 8 szt.

Na podstawie danych przesłanych przez Prezesów Sądów Rejonowych województwa lubelskiego w roku 2023 liczba skazanych ogółem wyniosła 14 523, w tym liczba skazanych na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wyniosła 1 043 osoby. W 2022 r. było to analogicznie: 16 333 i 988, w 2021 r. - 17 377 i 1 181, w 2020 r. - 11 986 i 913, w 2019 r. – 17 426 i 1 065, w 2018 r. - 16 885 i 592. Szczegółowe dane za lata 2020 – 2023 z podziałem na jednostki rejonowe przedstawia tabela 12. Liczba osób skazanych ogółem i skazanych

na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w Sądach Rejonowych woj. lubelskiego, w załączniku.

Regulowanie współpracy z przemysłem farmaceutycznym w zakresie kontroli nad wytwarzaniem i stosowaniem środków odurzających oraz ich prekursorów należy do zadań Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Farmaceutycznego (LWIF). Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii⁹ oraz rozporządzeniem Ministra Zdrowia¹⁰ środki odurzające grup I-N, II-N i substancje psychotropowe grup II-P, III-P i IV-P może posiadać wyłącznie jednostka w zakresie swojej działalności statutowej po uzyskaniu zezwolenia wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego.

W roku 2023 LWIF wydał 5 zezwolenie na posiadanie w celach naukowych ww. środków odurzających i substancji psychotropowych jednostce naukowej działającej na terenie województwa lubelskiego (w latach 2017-2019 – po 2, w 2020 r. – 1, w 2021 r. – 3, w 2022 r. - 1).

Udzielanie zezwoleń w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, dystrybucji albo w celu prowadzenia badań naukowych jednostkom naukowym w zakresie swojej działalności statutowej prekursorów kategorii 1 należy do kompetencji Głównego Inspektora Farmaceutycznego.

Współpraca LWIF w ww. zakresie z innymi podmiotami dotyczy m.in. nadzoru nad obrotem detalicznym, przechowywaniem i niszczeniem środków odurzających, substancji psychotropowych oraz prekursorów kategorii 1 wobec: aptek ogólnodostępnych, aptek szpitalnych, oddziałów farmacji szpitalnych, zakładów leczniczych dla zwierząt, lekarzy, lekarzy dentystów, lekarzy weterynarii prowadzących praktykę lekarską i innych podmiotów, których działalność wymaga posiadania i stosowania w celach medycznych lub do badań klinicznych ww. preparatów oraz nadzoru jednostek naukowych posiadających zezwolenia na zakup i stosowanie w celu prowadzenia badań naukowych środków odurzających lub substancji psychotropowych w zakresie sprawdzenia:

- posiadania procedur i systemu kontroli w zakresie prowadzonej działalności,
- warunków przechowywania w miejscu prowadzenia badań oraz sposobu zabezpieczenia pomieszczeń przed dostępem osób nieupoważnionych do produktów leczniczych zawierających w swoim składzie środki odurzające lub substancje psychotropowe,

⁹ Art. 35 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 1030)

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przewozu, dystrybucji albo stosowania w celu badań naukowych.

- sposobu prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów preparatów zawierających w swoim składzie środki odurzające lub substancje psychotropowe,
- dokumentacji dotyczącej postępowania z przeterminowanymi, uszkodzonymi, niewykorzystanymi preparatami zawierającymi w swoim składzie środki odurzające lub substancje psychotropowe,
- dokumentacji zakupu produktów leczniczych zawierających w swoim składzie środki odurzające lub substancje psychotropowe.

Ponadto na podstawie art. 35 ust 4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań Lubelskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego należy wydawanie postanowień o spełnianiu warunków określonych przepisami ww. ustawy przez przedsiębiorcę przed wydaniem zezwolenia przez Głównego Inspektora Farmaceutycznego w zakresie:

- wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, dystrybucji środków odurzających lub substancji psychotropowych,
- wytwarzania, przetwarzania, przerabiania, przywozu, dystrybucji albo stosowania w celu prowadzenia badań naukowych w zakresie swojej działalności statutowej, prekursorów kategorii I,
- wytwarzania, przetwarzania, przerabiania w celu prowadzenia badań naukowych, przez jednostki naukowe w zakresie swojej działalności statutowej, środków odurzających grup I-N, II-N i IV-N lub substancji psychotropowych grup I-P, II-P, III-P i IV-P.

W roku 2023 Lubelski Wojewódzki Inspektor Farmaceutyczny nie wydał żadnego postanowienia (w 2022 r. – 3 postanowienia, w 2021 r. – 2 postanowienia, w 2020 r. – 2 postanowienia, w 2019 r. 3 postanowienia,) o spełnianiu warunków określonych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii przez przedsiębiorców działającym na terenie województwa lubelskiego.

IV. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Wnioski

1. W województwie lubelskim w roku 2015 i 2019 prowadzono badania w zakresie młodocianych użytkowników narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. W związku z powyższym istnieją opracowania nt. dzieci i młodzieży szkolnej używającej substancji psychoaktywnych, które można porównać i ocenić trend.

2. W poprzednich latach brak było informacji nt. dorosłych użytkowników, nieobjętych rejestrem systemu oświaty. W roku 2019 przeprowadzono pierwsze takie badanie w województwie.
3. Zmiany zaobserwowane pomiędzy pomiarem przeprowadzonym w 2015 i 2019 roku mają pozytywny charakter. Szczególnie może cieszyć spadek używania kiedykolwiek w życiu substancji wziewnych i leków bez przepisu lekarza, a także dopalaczy.
4. Porównania między województwami pokazują, że rozpowszechnienie używania substancji psychoaktywnych nie odbiega od normy rówieśniczej. Jedynie rozpowszechnienie dopalaczy jest na wyższym poziomie.
5. Pomimo tego, że pomiędzy pomiarami obniżyło się rozpowszechnienie używania dopalaczy, to zwraca uwagę, że młodsza młodzież w województwie lubelskim częściej w porównaniu z rówieśnikami sięgała po dopalacze w okresie 12 miesięcy i 30 dni poprzedzających badanie.
6. Najbardziej rozpowszechnioną substancją nielegalną wśród młodzieży są przetwory konopi. W województwie lubelskim ich używanie 30 dni przed badaniem kształtuje się na poziomie podobnym, co w całej Polsce.
7. W planowanych działaniach należy zwrócić uwagę na podtrzymywanie korzystnych trendów. Oddziaływania kierowane do młodzieży powinny unikać moralizowania, przedstawiać rzetelną wiedzę, a także odpowiadać potrzebom młodych ludzi i być dopasowane do ich doświadczeń.
8. Skutecznym działaniem ograniczającym spożycie jest ograniczanie dostępności. Dostępność substancji nielegalnych nie jest duża. Spośród substancji nielegalnych najwyżej oceniana jest dostępność przetworów konopi.
9. Zwraca uwagę, że badani używają substancji psychoaktywnych głównie po to, by lepiej sobie radzić w relacjach społecznych. W tym kontekście warto zaproponować młodzieży warsztaty poświęcone wzmacnianiu kompetencji społecznych.
10. Wzory konsumpcji różnią się w zależności od płci. Chłopcy częściej deklarują próby używania substancji psychoaktywnych poza lekami uspokajającymi i nasennymi oraz lekami przeciwbólowymi używanymi w celu odurzania się. Dziewczęta częściej sięgają po alkohol w połączeniu z lekami. Działania profilaktyczne powinny uwzględniać te różnice.
11. Biorąc pod uwagę wpływ grupy rówieśniczej na zachowanie dzieci i młodzieży w badanym okresie niepokojącym zjawiskiem jest to, że w klasach młodszych 47,9% młodych ludzi przyjaźni się z osobami palącymi konopie, w klasach starszych – 66,3%. Może to być czynnik skłaniający do sięgania po środki psychoaktywne.

12. Większość młodzieży w województwie lubelskim deklaruje negatywną postawę wobec narkotyków i nie jest zainteresowana ich używaniem. Jednak trend ten zmienia się, część z nich ma pozytywną bądź obojętną postawę wobec narkotyków.
13. Z problemem narkomanii związane są inne problemy społeczne, m.in. zakażenia HIV i zachorowania na AIDS. W roku 2023 odnotowano zakażenie HIV u 54 osób, tak jak w poprzednim roku. Nie odnotowano zwyżki jak w poprzednich latach, jednak jest to kolejny rok o wysokiej liczbie zakażeń.
14. Jednocześnie należy zaznaczyć, że należy edukować społeczeństwo w zakresie potencjalnych dróg zakażenia. Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się w woj. lubelskim zmienne tendencje, w zakresie nowo zakażonych grup osób. Należy prowadzić edukację w kierunku obalania stereotypów nt. dróg zakażenia.
15. Na terenie woj. lubelskiego w 2023 roku świadczeniami z powodu narkomanii objęto 155 rodzin., to wzrost w porównaniu z rokiem ubiegłym, (2022 r. - 134 rodziny), na tym samym poziomie utrzymała się liczba rodzin z terenów wiejskich - 29 rodzin.
16. Na terenie woj. lubelskiego funkcjonują programy leczenia substytucyjnego w tym program realizowany w warunkach wolnościowych, jak i penitencjarnych. Liczba osób objętych programem leczenia substytucyjnego w 2023 r. wyniosła 160 osób, to nieznaczny wzrost w porównaniu do roku ubiegłego. W warunkach penitencjarnych było to 42 osadzonych. Liczba świadczeń w warunkach wolnościowych i penitencjarnych utrzymuje się na podobnym poziomie przez ostatnie kilka lat.
17. Na terenie województwa funkcjonują również organizacje pozarządowe, które prowadzą działalność na rzecz przeciwdziałania narkomanii oraz poprawy sytuacji osób seropozytywnych i ich rodzin. O ile wymienić można co najmniej kilka prężnie działających podmiotów w zakresie działań na rzecz przeciwdziałania narkomanii, to działania na rzecz osób seropozytywnych nie są właściwie realizowane. Zazwyczaj są to organizacje, których podstawowa aktywność koncentruje się wokół innych zagadnień, a działania na rzecz społeczności seropozytywnej są drugoplanowe. Brak jest systemowych projektów, ciągłości finansowania i aktywności w zakresie poprawy jakości życia osób zarażonych i ich rodzin, choć istnieje realna potrzeba tego rodzaju działań.
18. Po przystąpieniu Polski do UE rynek narkotykowy stał się poważnym zagrożeniem na skalę światową. Polska występuje w każdej z kategorii narkobiznesu, tzn. jako producent, tranzyt i rynek zbytu. Województwo lubelskie, stanowi granicę zewnętrzną UE, dlatego nie można jednak wykluczyć zaangażowania w przemyt zorganizowanych grup przestępczych.

19. Wzory spożywania substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu) wśród mieszkańców województwa lubelskiego są niemal identyczne jak w poprzednich badaniach dotyczących tej tematyki oraz są podobne do wzorów konsumpcji obserwowanych w Polsce.
20. Na podstawie przeprowadzonych badań oszacowano liczbę osób dorosłych używających substancji psychoaktywnych. Do grupy osób zażywających substancje psychoaktywne bieżąco zaliczono 1/3 mieszkańców województwa lubelskiego. Wśród osób zażywających substancje okazjonalnie znalazło się 23,7% respondentów. Największą grupę stanowią osoby eksperymentujące (29,7%) z substancjami psychoaktywnymi. W przypadku problemowego zażywania zaobserwowano, że w badanej zbiorowości odsetek osób jest niewielki.
21. Wśród osób dorosłych marihuana jest najpopularniejszą substancją psychoaktywną. Wzory konsumpcji substancji psychoaktywnych zmieniają się na przestrzeni lat. Wzrasta liczba osób zażywających „dopalacze”, nowe substancje psychoaktywne.
22. Zwiększa się oferta pomocowa dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych w województwie lubelskim. Badani pozytywnie oceniają system pomocy dla osób uzależnionych. Niepokojący jest jednak wzrost liczby osób, które potrzebują takiej pomocy.
23. Dane udostępnione przez Wojewódzką Stację Epidemiologiczno-Sanitarną w Lublinie wskazują na średni poziom zatruć/przypadków zatruć substancjami psychoaktywnymi oraz środkami zastępczymi wśród mieszkańców województwa lubelskiego w porównaniu z danymi krajowymi. Ostatnie lata wskazują na spadek zatruć, a w 2023 roku na ich brak. To bardzo pozytywny trend.
24. Niepokojący jest wysoki odsetek osób deklarujących, że znają osoby lub same prowadziły samochód pod wpływem alkoholu czy substancji psychoaktywnych. Również dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie ukazują skalę tego problemu. Wzrasta liczba wypadków z udziałem osób pod wpływem alkoholu.

Rekomendacje

Na podstawie wyników badań oraz powyższych wniosków stworzono następujące rekomendacje:

1. Systematyczne monitorowanie skali i charakteru występowania uzależnień od substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu) w województwie lubelskim zarówno wśród osób dorosłych, jak i dzieci.
2. Realizacja cyklicznych badań społecznych wśród mieszkańców województwa lubelskiego w celu pozyskania informacji przydatnych w opracowaniu programów profilaktycznych oraz dokumentów strategicznych na poziomie województwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, minimalizujących problemy społeczne związane z występowaniem zjawisk patologicznych w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych;
3. Prowadzenie stałego monitoringu zapotrzebowania i dostępności oferty pomocy dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, a w tym również zaangażowanych zasobów instytucjonalnych i osobowych;
4. Prowadzenie stałego monitoringu skuteczności i adekwatności dostępnych form pomocy dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, a w tym również zaangażowanych zasobów instytucjonalnych i osobowych;
5. Zwiększanie oferty pomocy dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, szczególnie w ramach form pomocy, których monitoring wykaże osiągnięcie stosunkowo najwyższego poziomu skuteczności;
6. Prowadzenie systematycznej (systemowej) profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych kierowanej do wybranych grup mieszkańców województwa lubelskiego (w tym m.in.: młodzież szkolna; rodzice młodzieży szkolnej; nauczyciele szkół podstawowych i średnich; kobiety w ciąży; itp.);
7. Prowadzenie systematycznej (systemowej) profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych kierowanej do ogółu mieszkańców województwa lubelskiego;
8. Zaangażowanie w działalność profilaktyczną, dotyczącą specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych, ważnych „aktorów” życia społeczno–kulturalnego województwa lubelskiego;
9. Opracowanie programów i działań obejmujących aktywizację i partycypację mieszkańców województwa lubelskiego (głównie na poziomie społeczności lokalnych)

- w działalność profilaktyczną, informacyjną i edukacyjną, dotyczącą zagrożeń i szkodliwości substancji psychoaktywnych;
10. Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na poziomie lokalnym i wojewódzkim w celu opracowania schematu działań sprzyjających kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych;
 11. Organizacja i/lub rozszerzenie systemowego wsparcia działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie specyfiki i szkodliwości substancji psychoaktywnych;
 12. Opracowanie programów obejmujących promowanie oraz umożliwiających rozwój form spędzania czasu wolnego, niwelujących skłonności do sięgania po środki psychoaktywne, kierowanych przede wszystkim do środowisk, w obrębie których diagnozowany jest stosunkowo najwyższy poziom występowania zjawisk patologicznych w tym zakresie;
 13. Opracowanie programów obejmujących promowanie oraz umożliwiających rozwój form spędzania czasu wolnego, niwelujących skłonność do sięgania po środki psychoaktywne, kierowanych do ogółu mieszkańców województwa lubelskiego;
 14. Wprowadzenie rozporządzenia na szczeblu wojewódzkim, dotyczącego ograniczenia sprzedaży alkoholu w określonych godzinach.

V. STRESZCZENIE

Niniejszy raport powstał w oparciu o dane z prowadzonych na terenie woj. lubelskiego badań w roku 2015 i 2019, raportu z 2023 r dotyczącego Miasta Lublin a także informacje przesłane przez jednostki realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii i zapobiegania HIV/AIDS.

Należy zaznaczyć, że wszystkie ustawowo wskazane instytucje działające na terenie woj. lubelskiego realizują właściwe dla siebie zadania.

W zakresie rozpowszechniania używania narkotyków należy zaznaczyć, że nie jest to problem powszechny. Większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne. Odnotowano też nieznaczny spadek używania przetworów konopi. Statystyki zawyżają hermetyczne grupy starszej młodzieży, które zażywają narkotyki często. Trendy w woj. lubelskim pokrywają się z trendami obserwowanymi w Polsce. Istnieją różnice między chłopcami a dziewczętami w zakresie popularności przyjmowanych substancji. Dobrym kierunkiem zmiany jest fakt, iż stosunkowo duża grupa osób twierdzi, że nie przyjaźni się i nie

zna osób, które palą konopie. Pewnym czynnikiem zaporowym dla powszechnego użytkowania narkotyków jest ich cena. Województwo lubelskie należy do mniej zamożnych województw, a ceny narkotyków utrzymują się na stałych raczej wysokich cenach.

W roku 2023 odnotowano tyle samo zakażeń HIV w porównaniu do roku 2022. W skali kraju lubelskie należy do województw o średnim nasileniu problemu HIV/AIDS. Nadal czynnikiem wymagającym monitorowania jest sąsiedztwo Ukrainy, gdzie obserwuje się wysoką dynamikę zakażeń. Stosunkowo niska jest też liczba zgonów z powodu AIDS.

Warto zaznaczyć, że należy edukować społeczeństwo w zakresie potencjalnych dróg zakażenia. Należy prowadzić edukację w kierunku obalania stereotypów nt. dróg zakażenia.

W badanym okresie nie odnotowano zatruć dopalaczami, od 2019 r. liczba zatruć utrzymuje się na niskim poziomie. Należy utrzymać tą tendencję.

Wciąż zbyt mało jest działań w zakresie profilaktyki selektywnej i wskazującej, zwłaszcza skierowanej do osób dorosłych.

Na terenie woj. lubelskiego funkcjonują programy leczenia substytucyjnego w tym programy realizowane w warunkach wolnościowych, jak i penitencjarnych. Liczba osób korzystających z tego typu programów pozostaje na stałym poziomie.

Województwo lubelskie poprzez swoje położenie geograficzne występuje w każdej kategorii narkobiznesu, tzn. jako producent, tranzyt i rynek zbytu.

W roku 2023 w woj. lubelskim nieznacznie spadła liczba skazanych ogółem, ale wzrosła liczba skazanych prawomocnie z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

VI. BIBLIOGRAFIA

Dąbrowska K., Sierosławski J., (2015 i 2019). Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w województwie lubelskim w 2015 r. i 2019 r. Warszawa

„Diagnoza zjawiska uzależnień oraz związanych z nim problemów na terenie miasta Lublin.”, Towarzystwo Nowa Kuźnia na zlecenie Urzędu Miasta Lublin, 2023 r.

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w województwie lubelskim za 2023 – ROPS w Lublinie 2024

Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruć środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce w 2023 r., Warszawa 2024

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie, (2024), Raport z wykonania i efektów realizacji Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025 w roku 2023 przedstawiony Sejmikowi Województwa Lubelskiego w 2024 r.

VII. ZAŁĄCZNIKI

1. Wykaz skrótów

Sejmik WL	Sejmik Województwa Lubelskiego
KCPU	Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
SWL	Samorząd Województwa Lubelskiego
ROPS w Lublinie	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie
UM Lublin	Urząd Miasta Lublin
LUW w Lublinie	Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie
NOSG	Nadbużański Oddział Straży Granicznej
KWP w Lublinie	Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie
KMP w Lublinie	Komenda Miejska Policji w Lublinie
LWIF	Lubelski Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lublinie
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
PIS	Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny
GIS	Główny Inspektorat Farmaceutyczny
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NSP	Nowe Substancje Psychoaktywne
ESPAD	(ang.) ESPAD – European School Project on Alcohol and Drugs). Badanie prowadzone zgodnie z Europejskim Programem Badań Ankiety w Szkołach. Badanie audytoryjne prowadzone na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) na terenie całego kraju realizowane zgodnie z metodologią zaleconą przez Europejskie Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii

2. Wykaz wykresów

WYKRES 1. UŻYWANIE NARKOTYKÓW CHOCIAŻ RAZ W ŻYCIU (W %)	6
WYKRES 2. UDZIAŁ PROCENTOWY MŁODZIEŻY UŻYWAJĄCEJ MARIHUANY LUB HASZYSZU (W %)	6
WYKRES 3. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „KIEDY OSTATNIO SPOŻYWAŁ PAN/PANI SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE?” [N=232]	11
WYKRES 4. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „Z JAKICH POWODÓW SIĘGNAŁ/SIĘGNĘŁA LUB SIĘGA PAN/PANI PO SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE INNE NIŻ ALKOHOL?” [N = 232]	12
WYKRES 5. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „GDZIE SIĘGAŁ/A LUB SIĘGA PAN/PANI PO SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE INNE NIŻ ALKOHOL?” [N = 232]	13
WYKRES 6. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JEŻELI ZDARZYŁO SIĘ LUB ZDARZA, ŻE SIĘGAŁ/A LUB SIĘGA PAN/PANI PO SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE INNE NIŻ ALKOHOL, TO W JAKICH OKOLICZNOŚCIACH?” [N = 232]	13
WYKRES 7. OCENA DOSTĘPNOŚCI SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH – BARDZO ŁATWA (%)	24

3. Wykaz tabel

TABELA 1. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY ZDARZYŁY SIĘ W PANA/PANI ŻYCIU PONIŻSZE SYTUACJE?” [N = 232]	14
TABELA 2. UŻYWANIE DOPALACZY (W%)	16
TABELA 3. LICZBA ZATRUCI NSP/ŚZ W POLSCE W LATACH 2019-2023 R. Z PODZIAŁEM NA WOJEWÓDZTWA	17
TABELA 4. OCENA DOSTĘPNOŚCI POSZCZEGÓLNYCH SUBSTANCJI (W %)	24
TABELA 5. MIEJSCA, W KTÓRYCH MOŻNA ŁATWO KUPIĆ MARIHUANĘ LUB HASZYSZ (W %)	25
TABELA 6. LICZBA DOROSŁYCH PACJENTÓW WG. FORM LECZENIA	35
TABELA 8. ŚRODKI ODURZAJĄCE I PSYCHOTROPOWE - UJAWNIONE W 2023 R.	43

4. Spis załączników

ZAŁĄCZNIK 1. OCENA ROZPOWSZECHNIENIA UŻYWANIA SUBSTANCJI WŚRÓD PRZYJACIÓŁ (W %)	VII-3
ZAŁĄCZNIK 2. SYMPTOMY PROBLEMOWEGO UŻYWANIA MARIHUANY- TEST PRZESIEWOWY PUM	VII-3
ZAŁĄCZNIK 3. SYMPTOMY PROBLEMOWEGO UŻYWANIA PRZETWORÓW KONOPI - TEST PRZESIEWOWY CAST	VII-4
ZAŁĄCZNIK 4. ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY ZDARZYŁO SIĘ PANU/PANI, ŻE ZAŻYŁ PAN/PANI KTÓRĄŚ Z WYMIENIONYCH SUBSTANCJI”	VII-5
ZAŁĄCZNIK 5. ZAŻYWANIE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM PŁCI I WIEKU	VII-6
ZAŁĄCZNIK 6. ZAŻYWANIE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM GRUPY SPOŁECZNO-ZAWODOWEJ	VII-7
ZAŁĄCZNIK 7. ZAŻYWANIE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM WYKSZTAŁCENIA ORAZ KLASY MIEJSCA ZAMIESZKANIA	VII-8
ZAŁĄCZNIK 8. ZAŻYWANIE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM DOCHODU GOSPODARSTWA DOMOWEGO	VII-10
ZAŁĄCZNIK 9. LICZBY ZGONÓW Z POWODU PRZEDAWKOWANIA NARKOTYKÓW (WG KRAJOWEJ DEFINICJI: F11-12, F14-16, F19, X42, X62, Y12, X44, X64, Y14) W 2022 R. WG WOJEWÓDZTW	VII-11
ZAŁĄCZNIK 10. WYKAZ REALIZATORÓW ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA ALKOHOLIZMOWI W 2023 R.	VII-12
ZAŁĄCZNIK 11. WYKAZ REALIZATORÓW ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII W 2023 R.	VII-14
Załącznik 12. Liczba osób skazanych ogółem i skazanych na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w Sądach Rejonowych woj. lubelskiego	VII-17

Załącznik 1. Ocena rozpowszechnienia używania substancji wśród przyjaciół (w %)

Poziom klasy	Wyszczególnienie	nikt	kilka osób	sporo	większość	wszyscy
III klasy gimnazjum	pali marihuanę lub haszysz	52,0	35,1	8,0	3,5	1,3
	bierze środki uspokajające lub nasenne (bez przepisu lekarza)	82,9	13,6	1,2	1,0	1,2
	bierze ecstazy	87,0	10,2	0,9	1,1	0,8
	używa środków wziewnych	87,8	8,3	1,4	1,1	1,4
II klasy szkół ponadgimnazjalnych	pali marihuanę lub haszysz	33,7	48,4	13,3	3,7	0,9
	bierze środki uspokajające lub nasenne (bez przepisu lekarza)	77,3	19,2	2,2	0,8	0,6
	bierze ecstazy	86,8	10,5	1,6	0,5	0,7
	używa środków wziewnych	89,4	8,3	0,7	0,6	1,0

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Załącznik 2. Symptomy problemowego używania marihuany- test przesiewowy PUM

Poziom klasy	Symptomy problemowego używania	2015	2019	2015	2019
		Lubelskie	Lubelskie	Polska	Polska
III klasy gimnazjum	nie pójście lub spóźnienie się do szkoły z powodu marihuany	5,2	4,2	5,3	4,0
	częsta potrzeba użycia marihuany	5,1	4,9	5,6	3,7
	samodzielny zakup marihuany	9,1	7,0	9,6	8,8
	palenie konopi samotnie	6,7	4,7	6,7	4,6
II klasy szkół ponadgimnazjalnych	nie pójście lub spóźnienie się do szkoły z powodu marihuany	7,2	4,2	5,4	4,1
	częsta potrzeba użycia marihuany	6,1	5,6	4,8	4,4
	samodzielny zakup marihuany	14,2	10,7	13,0	13,1
	palenie konopi samotnie	7,7	6,2	7,3	6,0

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Załącznik 3. Symptomy problemowego używania przetworów konopi - test przesiewowy CAST

Poziom klasy	Symptomy problemowego używania	nigdy		rzadko		od czasu do czasu		raczej często		bardzo często	
		2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019	2015	2019
III klasy gimnazjum	Palenie przedpołudniem	92,1	91,4	4,0	3,5	2,5	2,3	0,2	1,5	1,2	1,3
	Palenie samotnie	93,5	93,5	4,1	2,8	1,9	2,1	0,1	0,7	0,4	1,0
	Problemy z pamięcią po paleniu	95,6	93,3	2,2	2,8	1,4	1,8	0,5	1,2	0,2	1,0
	Przyjaciele lub krewni mówili żeby ograniczyć używanie	95,9	94,6	1,5	2,0	1,4	1,5	0,6	1,0	0,6	1,0
	Bezowocne próby ograniczenia używania	95,6	94,9	2,0	1,5	0,7	1,3	0,9	0,8	0,7	1,5
	Problemy z powodu używania	96,0	97,0	2,4	1,8	0,8	0,0	0,6	0,3	0,3	0,8
II klasy szkół ponadgimnazjalnych	Palenie przedpołudniem	83,8	86,8	9,0	6,1	3,9	4,8	1,6	0,8	1,7	1,5
	Palenie samotnie	90,1	91,2	4,6	4,1	2,6	2,8	1,3	0,0	1,4	1,9
	Problemy z pamięcią po paleniu	88,0	88,8	6,7	5,5	3,2	3,7	0,8	0,7	1,3	1,2
	Przyjaciele lub krewni mówili żeby ograniczyć używanie	92,1	93,4	3,8	2,9	1,7	1,7	1,0	0,7	1,4	1,4
	Bezowocne próby ograniczenia używania	90,6	91,9	3,5	3,0	2,0	2,5	1,8	0,6	2,1	2,1
	Problemy z powodu używania	95,4	95,0	2,9	2,6	0,9	0,7	0,1	0,6	0,7	1,1

Źródło: Dane z badania ESPAD 2015 i 2019

Załącznik 4. Odpowiedzi na pytanie: „Czy zdarzyło się Panu/Pani, że zażył Pan/Pani którąś z wymienionych substancji”

Nazwa substancji psychoaktywnej	codziennie lub prawie codziennie	1-2 razy w tygodniu	2-3 razy w tygodniu	1 raz w miesiącu	2-3 razy w miesiącu	2-5 razy w roku	6-11 raz w roku	raz w roku	jeszcze rzadziej	nigdy
marihuana N = 625	4	8	5	12	14	30	14	14	61	463
haszysz N = 644	2	3	3	4	6	1	1	1	18	605
LSD N = 642	0	4	0	5	4	2	2	2	17	606
grzyby halucynogenne N = 647	0	2	0	6	6	1	2	2	18	610
ecstasy N = 642	1	2	1	2	6	1	3	3	20	603
amfetamina N = 647	1	1	1	4	2	6	5	5	39	583
kokaina N = 650	1	2	0	2	5	5	5	5	25	600
crack N = 648	0	2	0	1	4	4	3	3	14	617
heroina N = 647	0	4	1	5	2	2	1	1	20	611
sterydy anaboliczne N = 650	1	3	0	2	6	2	4	4	21	607
GHB („pigulka gwałtu”) N = 647	0	2	0	3	4	2	3	3	17	613
tzw. dopalacze/nowe substancje psychoaktywne N = 645	1	3	0	6	5	7	4	4	44	571
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarza/specjalisty N= 647	1	2	0	4	6	3	1	1	16	613
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowania bez przepisu lekarza/specjalisty N = 651	14	3	4	5	9	6	6	6	18	580
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarza/specjalisty N = 647	1	2	1	5	5	4	1	1	12	615
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane bez przepisu lekarza/specjalisty N = 652	18	3	6	5	6	5	7	7	17	578
Inne, jakie? N = 649	0	1	0	0	1	1	1	1	0	644

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Załącznik 5. Zazywanie substancji psychoaktywnych z uwzględnieniem płci i wieku

Wyszczególnienie	Płeć		Wiek					
	Kobieta	Mężczyzna	18-24 lat	25-34 lat	35-44 lat	45-54 lat	55-64 lat	65 i więcej lat
marihuana N = 625	25,1%	32,5%	25,0%	39,9%	41,4%	33,0%	6,7%	7,5%
haszysz N = 644	6,0%	7,6%	0,0%	15,5%	8,9%	4,7%	1,1%	1,1%
LSD N = 642	6,6%	6,7%	0,0%	14,2%	8,9%	5,7%	1,1%	1,1%
grzyby halucynogenne N = 647	5,7%	6,4%	1,8%	12,2%	8,9%	3,8%	1,1%	1,1%
ecstasy N = 642	6,6%	7,6%	7,1%	13,5%	8,3%	6,6%	1,1%	1,1%
amfetamina N = 647	9,9%	10,5%	8,9%	16,2%	15,9%	7,5%	2,2%	2,2%
kokaina N = 650	6,9%	8,3%	3,6%	15,5%	10,8%	4,7%	1,1%	1,1%
crack N = 648	5,7%	4,1%	1,8%	10,1%	6,4%	3,8%	1,1%	1,1%
heroina N = 647	6,3%	5,4%	1,8%	10,1%	8,9%	5,7%	1,1%	1,1%
sterydy anaboliczne N = 650	5,7%	7,3%	3,6%	12,2%	7,6%	6,6%	2,2%	1,1%
GHB („pigułka gwałtu”) N = 647	6,3%	4,8%	1,8%	10,1%	7,0%	6,6%	1,1%	1,1%
tzw. dopalacze/ nowe substancje psychoaktywne N = 645	9,6%	14,6%	7,1%	18,2%	21,0%	11,3%	1,1%	1,1%
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarza /specjalisty N= 647	6,3%	4,8%	1,8%	8,8%	7,6%	6,6%	1,1%	2,2%
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowania bez przepisu lekarza/ specjalisty N = 651	11,6%	9,6%	3,6%	16,9%	11,5%	13,2%	4,5%	6,5%
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarz / specjalisty N = 647	5,1%	5,4%	0,0%	9,5%	7,6%	5,7%	1,1%	1,1%
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane bez przepisu lekarza /specjalisty N = 652	11,9%	9,9%	7,1%	16,9%	11,5%	11,3%	9,0%	4,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Załącznik 6. Zazywanie substancji psychoaktywnych z uwzględnieniem grupy społeczno-zawodowej

Wyszczególnienie	Grupa społeczno-zawodowa										
	bezrobotni	dyrektorzy, kadra kierownicza i wolne zawody (np. lekarze, prawnicy)	emeryci i renciści	osoba pozostająca w domu – np. gospodynie domowe	pracownicy handlu i usług, listonosze, konduktorzy itp.	pracownicy umysłowi, urzędnicy, nauczyciele, pielęgniarki, kierownicy niższego szczebla	robotnicy niewykwalifikowani	robotnicy wykwalifikowani i brygadzisci z wykształceniem zawodowym lub średnim	rolnicy i członkowie ich rodzin	uczniowie i studenci	właściciele prywatnych zakładów rzemieślniczy, taksówkarze i członkowie ich rodzin
marihuana N = 625	31,6%	40,5%	5,2%	29,8%	36,5%	40,7%	37,7%	38,2%	15,8%	27,2%	39,0%
haszysz N = 644	5,3%	8,1%	0,0%	8,8%	8,1%	5,1%	16,4%	12,7%	10,5%	2,2%	7,3%
LSD N = 642	5,3%	5,4%	0,0%	8,8%	8,1%	5,1%	13,1%	12,7%	10,5%	3,3%	9,8%
grzyby halucynogenne N = 647	5,3%	10,8%	0,0%	7,0%	5,4%	5,1%	9,8%	12,7%	10,5%	3,3%	7,3%
ecstasy N = 642	5,3%	8,1%	0,0%	12,3%	8,1%	6,8%	8,2%	14,5%	10,5%	5,4%	7,3%
amfetamina N = 647	15,8%	16,2%	0,9%	15,8%	9,5%	10,2%	8,2%	21,8%	10,5%	7,6%	14,6%
kokaina N = 650	10,5%	8,1%	0,0%	15,8%	9,5%	5,1%	8,2%	16,4%	7,9%	3,3%	12,2%
crack N = 648	10,5%	2,7%	0,0%	5,3%	5,4%	5,1%	8,2%	12,7%	10,5%	1,1%	4,9%
heroina N = 647	10,5%	5,4%	0,0%	7,0%	6,8%	5,1%	6,6%	16,4%	10,5%	1,1%	9,8%
sterydy anaboliczne N = 650	5,3%	5,4%	0,0%	10,5%	8,1%	5,1%	8,2%	14,5%	10,5%	2,2%	12,2%
GHB („pigulka gwałtu”) N = 647	10,5%	5,4%	0,0%	10,5%	5,4%	5,1%	4,9%	12,7%	13,2%	1,1%	7,3%
nowe substancje psychoaktywne N = 645	15,8%	13,5%	0,0%	14,0%	12,2%	18,6%	21,3%	29,1%	10,5%	5,4%	9,8%
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarza N = 647	5,3%	5,4%	0,9%	10,5%	4,1%	6,8%	6,6%	9,1%	10,5%	1,1%	12,2%
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowania bez przepisu lekarza N = 651	5,3%	21,6%	3,4%	21,1%	10,8%	11,9%	11,5%	14,5%	13,2%	3,3%	14,6%

leki/substancje nasenne możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarza N = 647	5,3%	10,8%	0,0%	8,8%	5,4%	6,8%	8,2%	9,1%	7,9%	0,0%	7,3%
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane bez przepisu lekarza N = 652	10,5%	18,9%	5,2%	17,5%	13,5%	13,6%	13,1%	10,9%	10,5%	4,3%	14,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Załącznik 7. Zażywanie substancji psychoaktywnych z uwzględnieniem wykształcenia oraz klasy miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	Wykształcenie					Miejsce zamieszkania			
	podstawowe/ gimnazjalne	zasadnicze zawodowe	średnie	wyższe licencjackie	wyższe magisterskie	wieś	miasto do 15 tys. mieszkańców	miasto od 15 do 50 tys. mieszkańców	miasto powyżej 50 tys. mieszkańców
marihuana N = 625	32,8%	23,2%	28,3%	28,0%	39,1%	29,1%	28,8%	33,7%	25,8%
haszysz N = 644	10,3%	4,4%	8,3%	5,9%	6,9%	9,2%	1,3%	5,6%	6,1%
LSD N = 642	10,3%	4,4%	7,3%	7,6%	5,7%	8,5%	2,5%	5,6%	6,1%
grzyby halucynogenne N = 647	6,9%	3,9%	6,8%	6,8%	6,9%	7,4%	1,3%	4,5%	6,6%
ecstasy N = 642	6,9%	5,5%	8,8%	5,9%	8,0%	8,9%	3,8%	4,5%	7,1%
amfetamina N = 647	6,9%	9,4%	11,2%	7,6%	14,9%	12,4%	8,8%	9,0%	8,1%
kokaina N = 650	6,9%	8,3%	8,3%	4,2%	9,2%	9,6%	7,5%	4,5%	6,1%
crack N = 648	5,2%	2,8%	6,8%	4,2%	5,7%	6,4%	1,3%	3,4%	5,1%
heroina N = 647	3,4%	3,9%	7,3%	6,8%	6,9%	7,1%	3,8%	5,6%	5,1%
sterydy anaboliczne N = 650	5,2%	4,4%	9,3%	5,1%	6,9%	8,2%	5,0%	2,2%	6,6%
GHB („pigułka gwałtu”) N = 647	5,2%	4,4%	7,3%	3,4%	6,9%	7,4%	1,3%	2,2%	6,1%
tzw. dopalacze/ nowe substancje psychoaktywne N = 645	17,2%	9,9%	12,7%	10,2%	13,8%	14,2%	8,8%	12,4%	10,1%
leki/substancje uspakajające możliwe do	5,2%	3,3%	7,8%	3,4%	8,0%	7,8%	3,8%	2,2%	4,5%

stosowane jedynie z przepisu lekarza/ specjalisty N= 647										
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowania bez przepisu lekarza/ specjalisty N = 651	8,6%	9,4%	10,7%	9,3%	16,1%	10,3%	6,3%	3,4%	16,2%	
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarza/ specjalisty N = 647	1,7%	3,9%	5,9%	5,1%	9,2%	6,0%	2,5%	2,2%	6,6%	
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane bez przepisu lekarza/ specjalisty N = 652	3,4%	9,9%	11,2%	10,2%	18,4%	8,9%	10,0%	2,2%	18,2%	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Załącznik 8. Zazywanie substancji psychoaktywnych z uwzględnieniem dochodu gospodarstwa domowego

Wyszczególnienie	Dochód gospodarstwa domowego				
	poniżej 1500zł	od 1501 – do 3000 zł	od 3001 – do 5000 zł	od 5001 zł do 10 tys.	ponad 10 tysięcy zł
marihuana N = 625	22,0%	31,6%	27,0%	32,7%	50,0%
haszysz N = 644	3,0%	9,1%	5,9%	5,5%	25,0%
LSD N = 642	3,0%	9,5%	5,5%	3,6%	25,0%
grzyby halucynogenne N = 647	6,0%	7,9%	4,6%	1,8%	25,0%
ecstasy N = 642	8,0%	7,9%	6,3%	3,6%	25,0%
amfetamina N = 647	14,0%	10,3%	9,7%	3,6%	25,0%
kokaina N = 650	10,0%	9,1%	5,1%	3,6%	50,0%
crack N = 648	5,0%	7,1%	3,4%	0,0%	25,0%
heroina N = 647	5,0%	7,9%	4,2%	3,6%	25,0%
sterydy anaboliczne N = 650	6,0%	8,3%	5,1%	3,6%	25,0%
GHB („pigulka gwałtu”) N = 647	5,0%	6,7%	4,6%	3,6%	25,0%
tzw. dopalacze/nowe substancje psychoaktywne N = 645	8,0%	14,6%	11,0%	10,9%	25,0%
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarza/ specjalisty N= 647	6,0%	6,3%	4,6%	3,6%	25,0%
leki/substancje uspakajające możliwe do stosowania bez przepisu lekarza/specjalisty N = 651	5,0%	11,9%	10,5%	14,5%	25,0%
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane jedynie z przepisu lekarza/ specjalisty N = 647	2,0%	7,1%	4,2%	3,6%	50,0%
leki/substancje nasenne możliwe do stosowane bez przepisu lekarza/ specjalisty N = 652	5,0%	12,3%	10,5%	14,5%	50,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Załącznik 9. Liczby zgonów z powodu przedawkowania narkotyków (wg krajowej definicji: F11-12, F14-16, F19, X42, X62, Y12, X44, X64, Y14) w 2022 r. wg województw

Województwa	Liczba zgonów wg krajowej definicji: 2023
Dolnośląskie	1
Kujawsko-pomorskie	10
Lubelskie	0
Lubuskie	1
Łódzkie	0
Małopolskie	0
Mazowieckie	3
Opolskie	0
Podkarpackie	1
Podlaskie	0
Pomorskie	0
Śląskie	4
Świętokrzyskie	0
Warmińsko-mazurskie	7
Wielkopolskie	0
Zachodniopomorskie	1
Polska	28

Źródło. Główny Urząd Statystyczny

Załącznik 10. Wykaz realizatorów zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi w 2023 r.

Podzadanie I. Wspieranie programów profilaktyki uniwersalnej o potwierdzonej skuteczności w szczególności programów rekomendowanych		
Lp.	Nazwa organizacji	Zakres dofinansowania
1.	Fundacja „Skrzydła dla Edukacji” ul. Jutrzenki 24 20-538 Lublin	Realizacja rekomendowanego Programu Tutoring szkolny – program pedagogiki dialogu. Koszty: wynagrodzenie realizatorów programu za prowadzenie zajęć indywidualnych z uczniem-tutoriali, koszt prowadzenia księgowości. Uczestnicy: 72 uczniów szkoły podstawowej i średniej oraz 26 nauczycieli-tutorów.
2.	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym "AGAPE" ul. Bernardyńska 5 20-109 Lublin	Realizacja programu rekomendowanego „Szkoła dla rodziców i wychowawców”. Realizacja poradnictwa psychologicznego /psychoterapeutycznego. Realizacja zajęć grupowych „Wychowywać to kochać i wymagać”. Realizacja zajęć informacyjno-edukacyjnych z elementami grupy wsparcia „My Rodzice/My Opiekunowie”. Koszty: wynagrodzenie psychologa (poradnictwo psychologiczne/psychoterapeutyczne), wynagrodzenia trenerów prowadzących warsztaty i koszty rekrutacji uczestników („Szkoła dla rodziców i wychowawców”, zajęcia grupowe „Wychowywać to kochać i wymagać”), wynagrodzenia trenerów prowadzących zajęcia informacyjno-edukacyjne z elementami grupy wsparcia, wynagrodzenie koordynatora projektu, obsługa finansowo-księgową. Uczestnicy: 92 osoby (wychowawcy, rodzice/opiekunowie, członkowie ich rodzin - dzieci i młodzież).
3.	Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci „O Uśmiech Dziecka” ul. Trubakowska 59 22-100 Chełm	Realizacja programu Unplugged dla dzieci i ich rodziców, realizacja zajęć z profilaktyki o charakterze informacyjnym i edukacyjnym oraz realizacja zajęć sportowych.

		<p>Koszty: zatrudnienie kadry, rekrutacja uczestników zadania, organizacja poczęstunku dla uczestników, zakup środków czystości i dezynfekcji, zakup sprzętu sportowego, materiałów plastyczno-papierniczych, biurowych i pomocy dydaktycznych, zakup dyplomów i upominków dla uczestników, koszty administracyjne.</p> <p>Uczestnicy: 40 osób – 30 dzieci i młodzieży, 10 rodziców.</p>
4.	<p>Fundacja Sempre a Frente ul. Lubartowska 24 20-085 Lublin</p>	<p>Prowadzenie zajęć profilaktycznych dla dzieci (zajęć z socjoterapii, zajęć z zakresu zdrowego stylu życia, zajęć psychoedukacyjnych i wychowawczych), poradnictwa indywidualnego i rodzinnego oraz warsztatów dla rodzin.</p> <p>Koszty: wynagrodzenie realizatorów zadania (prowadzących zajęcia profilaktyczne: z zakresu zdrowego życia, socjoterapeutyczne, psychoedukacyjne, wychowawcze) oraz opiekuna grupy dzieci uczestniczących w ww. zajęciach, wynagrodzenie dla prowadzącego poradnictwo indywidualne i rodzinne, obsługa księgową, koordynacja zadania, zakup materiałów papierniczych, plastycznych, pasmanteryjnych i innych pomocy oraz środków ochrony osobistej i dezynfekcyjnych potrzebnych do realizacji zajęć profilaktycznych), koszty lokalowe placówki, w której realizowane było zadanie.</p> <p>Uczestnicy: 78 osób (43 dzieci i 35 dorosłych), w tym 22 dzieci biorących udział w zajęciach profilaktycznych, m.in. z rodzin dysfunkcyjnych</p>

Źródło: Opracowanie własne dane ROPS w Lublinie

Załącznik 11. Wykaz realizatorów zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii w 2023 r.

Podzadanie 1. Wspieranie programów profilaktyki uniwersalnej o potwierdzonej skuteczności w szczególności programów rekomendowanych 30 500,00 zł		
1.	Fundacja „Skrzydła dla Edukacji” ul. Jutrzenki 24 20-538 Lublin”	<p>Organizacja kursu dla realizatorów tutoringów I stopnia (dot. programu rekomendowanego "Tutoring szkolny - program pedagogiki dialogu").</p> <p>Koszty: opłata za kurs tutoringów I stopnia, obsługa księgową projektu.</p> <p>Uczestnicy: 16 nauczycieli.</p>
2.	Lubelska Edukacja Realna Sp. z o.o. ul. Narutowicza 55B 20-016 Lublin	<p>Organizacja kursu dla realizatorów tutoringów I stopnia (dot. programu rekomendowanego "Tutoring szkolny - program pedagogiki dialogu").</p> <p>Koszty: opłata za kurs tutoringów I stopnia, obsługa księgową projektu.</p> <p>Uczestnicy: 16 nauczycieli.</p>
Podzadanie 2. Wspieranie programów z zakresu profilaktyki selektywnej, wskazującej o potwierdzonej skuteczności w szczególności programów rekomendowanych – 40 000,00 zł		
3.	Towarzystwo Nowa Kuźnia ul. Samsonowicza 25 20-485 Lublin	<p>Realizacja programów rekomendowanych: Środowiskowa profilaktyka uzależnień, Fred goes Net.</p> <p>Koszty: prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych z dziećmi i młodzieżą zagrożoną problemem używania substancji psychoaktywnych, poradnictwa rodzinnego oraz prowadzenie działalności środowiskowej, opłata za prowadzenie spotkań grupowych, wywiadów wstępnych i rozmów kończących oraz ewaluacji programu Fred, zakup materiałów do zajęć, koordynacja i obsługa finansowa zadania, koszty utrzymania trzech lokali klubowych, w tym opłaty czynszowe.</p> <p>Uczestnicy: Środowiskowa profilaktyka uzależnień - 450 osób (90 - dzieci i młodzież, 300 - rodzice, 60 - przedstawiciele gmin, miast).</p> <p>Fred goes Net - 60 osób (młodzież) łącznie 510 osób.</p>

Podzadanie 3. Wspieranie działań leczniczych, w tym: terapeutycznych, psychoterapeutycznych, rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol, członków ich rodzin, i osób współuzależnionych, w tym doznających przemocy w rodzinie/domowej 49 500,00 zł		
4.	Stowarzyszenie "Monar" Zarząd Główny ul. Nowolipki 9B 00-151 Warszawa	<p>W trakcie realizacji projektu udzielano pomocy psychoterapeutycznej, zrealizowano warsztaty zapobiegania nawrotom, poradnictwo rodzinne, aktywizację społeczno-zawodową, konsultacje prawne i socjalne.</p> <p>Koszty: wynagrodzenia specjalistów realizujących ww. działania oraz koszty koordynacji finansowej.</p> <p>Uczestnicy: 55 osób - 40 osób uzależnionych oraz 15 członków ich rodzin.</p>
5	Katolickie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym "AGAPE" ul. Bernardyńska 5 20-109 Lublin	<p>Działania polegające na zwiększeniu dostępności do różnych form pomocy dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol i/lub współuzależnionych i/lub członków ich rodzin, a także do osób doznających przemocy w rodzinie/przemocy domowej w rodzinie z problemem uzależnienia od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol w formie prowadzenia dyżuru osoby pierwszego kontaktu, poradnictwa psychologicznego, poradnictwa prawnego, poradnictwa socjalnego.</p> <p>Koszty: wynagrodzenie psychologa/osoby pierwszego kontaktu, psychologa/psychoterapeuty, prawnika, pracownika socjalnego, koordynatora, koszt obsługi finansowo-księgowej, koszt zakupu materiałów papierniczych, biurowych, tonerów itp. na potrzeby udzielanego wsparcia prawnego.</p> <p>Uczestnicy: 162 osoby</p>
Podzadanie 4. Wspieranie programów redukcji szkód zdrowotnych i społecznych oraz programów reintegracji oraz aktywizacji społeczno-zawodowej dla osób używających substancji psychoaktywnych innych niż alkohol – 40 000,00 zł		
6.	Stowarzyszenie MONAR ul. Nowolipki 9B 00-151 Warszawa	Realizacja działań z zakresu redukcji szkód zdrowotnych (testowanie w kierunku zakażeń krwiopochodnych, wymiana igieł i strzykawek, warsztaty umiejętności psychospołecznych, poradnictwo rodzinne, interwencja kryzysowa, konsultacje prawne, aktywizacja społeczno-zawodowa).

		<p>Koszty: wynagrodzenia specjalistów, koszt zakupu szybkich testów HIV, HCV, HBV, WR, igieł, strzykawek, środków opatrunkowych, koszt koordynacji finansowej.</p> <p>Uczestnicy: 60 osób (40 osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol, 20 członków ich rodzin).</p>
<p>Podzadanie 5. Wspieranie działań edukacyjno-informacyjnych na temat zagrożeń wynikających z używania substancji psychoaktywnych innych niż alkohol (m.in. przemocy w rodzinie/domowej, nietrzeźwości na drogach) oraz działań szkoleniowych w obszarze uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol – 30 000,00 zł</p>		
7.	<p>Fundacja Nowe Horyzonty ul. T. Chałubińskiego 8 00-613 Warszawa</p>	<p>Przeprowadzono w lubelskich szkołach cykl warsztatów profilaktycznych (105) dotyczących tematyki uzależnień od narkotyków oraz rozwijania czynników chroniących przed uzależnieniami. Uczestnikom przekazano 750 sztuk bransoletek #profilaktyka pozytywna, zaś szkołom 3 500 sztuk ulotek profilaktycznych "Dopalacze-fakty i mity".</p> <p>Koszty: wynagrodzenie koordynatora projektu, wynagrodzenie realizatora prowadzącego warsztaty profilaktyczne, koszt przeprowadzenia ewaluacji, koszt zakupu bransoletek z hasłem #profilaktyka pozytywna dla uczestników warsztatów oraz ulotek profilaktycznych "Dopalacze-fakty i mity" dla szkół.</p> <p>Uczestnicy: 670 uczniów z 7 szkół.</p>

Źródło: Opracowanie własne dane ROPS w Lublinie

Załącznik 12. Liczba osób skazanych ogółem i skazanych na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w Sądach Rejonowych woj. lubelskiego.

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba skazanych ogółem				Liczba skazanych na podstawie ustawy z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050)			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
1.	Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie II Wydział Karny	1 324	1 600	1 622	1377	100	104	102	83
2.	Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie (łącznie)	Brak danych	2 270	2 132	2182	Brak danych	191	161	280
3.	Sąd Rejonowy w Puławach	901	837	864	784	51	52	57	35
4.	Sąd Rejonowy w Kraśniku	785	833	695	661	37	29	29	26
5.	Sąd Rejonowy w Chełmie	1 282	1 511	1 189	985	166	141	124	81
6.	Sąd Rejonowy w Tomaszowie Lubelskim	1 029	1 466	1 011	619	133	97	57	57
7.	Sąd Rejonowy w Lubartowie	517	546	527	508	36	42	39	36
8.	Sąd Rejonowy w Białej Podlaskiej	925	1 256	1 500	1 584	54	92	77	80
9.	Sąd Rejonowy w Łukowie	587	708	623	595	45	60	31	39

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba skazanych ogółem				Liczba skazanych na podstawie ustawy z dnia 29.07.2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050)			
		2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
10.	Sąd Rejonowy w Hrubieszowie	829	876	1 113	627	25	40	38	36
11.	Sąd Rejonowy w Zamościu	1 056	1 420	1 242	1 270	81	89	67	76
12.	Sąd Rejonowy w Krasnymstawie	564	607	596	510	45	45	42	55
13.	Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim	798	967	987	918	45	44	44	35
14.	Sąd Rejonowy w Biłgoraju	649	614	560	456	42	62	30	29
15.	Sąd Rejonowy w Rykach	365	456	541	368	28	23	19	33
16.	Sąd Rejonowy w Opolu Lubelskim	Brak danych	626	514	525	Brak danych	19	10	7
17.	Sąd Rejonowy we Włodawie	371	415	386	322	25	22	42	34
18.	Sąd Rejonowy w Janowie Lubelskim	Brak danych	369	231	232	Brak danych	29	19	20
Liczba ogółem		11 986	17 377	16 333	14 523	913	1181	988	1 042